

Översyn av ITM Lärandes övergripande uppgifter

Sammanfattning

ITM Lärande har en rad uppgifter och uppdrag som explicit eller implicit är KTH-övergripande. Institutionen får cirka 27 mnkr inom Fofu och cirka 22 mnkr inom Gru, utöver tilldelningen genom KTH:s resursfördelningssystem. Idag saknas en beskrivning på vad institutionen förväntas göra med dessa medel och därmed även vad institutionen förväntas erbjuda resten av KTH.

Utöver oklara förväntningar på vad dessa medel ska användas till får ITM Lärande idag ett flertal uppdrag i enskilda beslut inom KTH. Vissa av dessa beslut är tydliga, andra är det inte. I några fall kommer beslut om resurstilldelning dessutom mycket sent under året, vilket leder till utmaningar i planeringen av verksamheten.

ITM Lärande består idag av tre avdelningar, Lärande i STEM, Digitalt lärande och Språk och kommunikation, och ett centrum, Vetenskapens hus. Vi menar att det finns inslag av KTH-övergripande uppgifter inom alla delar av verksamheten vid ITM Lärande.

Så långt det har varit möjligt har vi specificerat de uppdrag som ges till ITM Lärande. Utöver dessa uppdrag återstår en rad oklarheter, där de resursmässigt mest betydelsefulla är de 27 + 22 mnkr inom Fofu respektive Gru.

På alla nivåer inom KTH signalerar de vi talat med att uppdrag till och förväntningar på ITM Lärande behöver förtydligas. Med utgångspunkt i de intervjuer vi gjort konstaterar vi vidare att ITM Lärande bidrar till andra delar av KTH inom alla sina områden och att många uppskattar verksamheten vid ITM Lärande. Vi noterar också att det verkar finnas brister i hur väl känt det stöd som ITM Lärande kan erbjuda inom högskolepedagogik är inom KTH och att det finns förväntningar på mer lärarnära stöd inom högskolepedagogik.

Vi föreslår att:

- 1) KTH skyndsamt inleder ett arbete med att identifiera en eller flera funktioner inom KTH som kan formulera, ansvara för och följa upp ett KTH-övergripande uppdrag inom högskolepedagogik, inklusive digitalt lärande, för att i ett senare skede ge institutionen förutsättningar att utforma ett sådant stöd på bästa sätt.
- 2) KTH identifierar en gruppering som kan formulera, ansvara för och följa upp vilka KTH-övergripande uppdrag ITM Lärande förväntas utforma och erbjuda inom språk och kommunikation. Som en del i en sådan översyn föreslår vi att uppdrag till ITM Lärande utformas på ett sådant sätt att internfakturering undviks så långt det är möjligt.
- 3) KTH gör en översyn över alla enskilda beslut om resurser till ITM Lärande och att dessa uppdrag i möjligaste mån slås samman, förtydligas och utformas så att internfakturering undviks så långt det är möjligt.

- 4) KTH initierar ett arbete som klargör ansvarsfördelningen mellan verksamhetsstödet (personalavdelningen respektive KTHB) och ITM Lärande när det gäller erbjudande av personalutbildning respektive studentstöd inom språk, kommunikation, JML och hållbar utveckling. Som en del i en sådan översyn föreslår vi att uppdrag formuleras för att i möjligaste mån komma bort från internfakturering.

- 5) KTH internt ser över finansieringsformen för verksamheten vid Vetenskapens hus och att KTH och Stockholms universitet, eventuellt med deltagande från Stockholms stad, ser över den gemensamma finansieringen av Vetenskapens hus och förtydligar de principer som översynen kommer fram till.

Innehåll

Översyn av ITM Lärandes övergripande uppgifter	1
Sammanfattning	1
Innehåll.....	3
Inledning och uppdrag	5
Genomförande av översynen.....	5
ITM Lärande, beskrivning av institutionens verksamhet.....	6
Avdelning Lärande i STEM.....	6
Avdelning Digitalt lärande.....	7
Avdelning Språk och kommunikation	7
Centrum Vetenskapens Hus	8
Uppdrag i KTH:s verksamhetsplaner och styrdokument	8
Verksamhetsplan för 2024-2026	8
Verksamhetsplan för 2023-2025.....	9
Riktlinje om utbildningens organisation (V-2019-0629, ändrad genom V-2023-0823)	10
Kurser som ges av ITM Lärande	10
Tillgängliga medel för ITM Lärande	10
Uppdrag och uppgifter som idag ligger på ITM Lärande	11
Lärande i STEM.....	11
Digitalt lärande.....	12
Språk och kommunikation.....	12
Vetenskapens hus	12
Vad har de vi intervjuat lyft fram?	12
Skolledningen vid ITM-skolan	13
Förväntningar och reflektioner från institutionen.....	13
Avdelningen lärande i STEM	14
Avdelningen digitalt lärande	14
Avdelningen språk och kommunikation	14
Centrum Vetenskapens hus	15
Förväntningar och reflektioner från grundutbildningsansvariga och Framtidens utbildning.....	15
Grundutbildningsansvariga	15
Framtidens utbildning	16
Reflektioner från personalavdelningen	16
Reflektioner kring hur man organiserar liknande verksamhet vid några andra lärosäten	16
Våra egna reflektioner kring oklarheter i uppgifter och uppdrag vid ITM Lärande	18
Avsättningar/avlyft direkt från Gru- och Fofu-anlagen	18
Administrativa utmaningar inom ITM Lärande	19
Språk och kommunikation	19
Gränsdragning mot KTHB.....	20

Gränsdragning mot personalavdelningen	20
Lärplattform för förberedande kurser	21
Livslångt lärande-kurser	21
Vetenskapens hus.....	21
Bilaga 1 Uppdragsbeskrivning.....	22
Bilaga 2 Intervjuade personer inom uppdraget	24
ITM-skolan	24
Avdelningschefer inom ITM Lärande	24
Övriga KTH.....	24
Grundutbildningsansvariga	24
Övriga	24
Andra lärosäten	25
Bilaga 3 Översikt av intäkter till ITM Lärande.....	26
Bilaga 4 Synpunkter från respondenterna inom KTH	28
Förväntningar och reflektioner från skolledningen	28
Förväntningar och reflektioner från institutionen	29
Avdelningen lärande i STEM	29
Avdelningen digitalt lärande	29
Avdelningen språk och kommunikation	30
Centrum Vetenskapens hus	30
Förväntningar och reflektioner från grundutbildningsansvariga och Framtidens utbildning.....	31
Reflektioner från personalavdelningen	32
Bilaga 5 Högskolepedagogiskt stöd vid några andra lärosäten	33
Luleå tekniska universitet, LTU	33
Sveriges lantbruksuniversitet, SLU	34
Chalmers	35
Karolinska institutet, KI	36
Stockholms universitet, SU	37

Inledning och uppdrag

Ledningskansliet har fått i uppdrag att göra en översyn av de KTH-övergripande uppgifter som ligger på ITM Lärande. Beställare är rektor och ansvarig för uppdraget är avdelningschefen för ledningskansliet.

ITM Lärande erhåller resurser enligt samma resursfördelningsmodell som alla andra institutioner vid KTH. Därutöver får ITM Lärande riktade Gru-medel och FoFu-medel till forskning, utveckling och utbildning. Verksamheten vid ITM Lärande finansieras även genom separata beslut eller satsningar, till exempel för e-lärande, JML och språk. I dag saknas det en sammanhållen styrning av de KTH-övergripande uppdragen till institutionen och en samsyn om vilka förväntningar som KTH har på ITM Lärande.

Syftet med denna översyn är att tydliggöra styrningen av de uppgifter som ligger på ITM Lärande och att säkerställa att dessa dimensioneras, organiseras och finansieras för att svara mot KTH:s behov och mål.

Översynen ska inte utvärdera kvaliteten i verksamheten.

Resultatet av översynen kommer att användas som diskussionsunderlag inför kommande verksamhetsplanering och beslut om budget.

Under utredningstiden har det påbörjats ett arbete om lärarutbildningarna vid KTH, tillsammans med Stockholms universitet. Arbetet har initierats av rektorerna och pågår. Vi har därför valt att inte inkludera ITM Lärandes verksamhet som handlar om lärarutbildning vid KTH och Stockholms universitet.

Uppdragsbeskrivningen finns i sin helhet i bilaga 1.

Genomförande av översynen

Översynen har genomförts av Erik Fahlbeck och Åsa Gustafson vid ledningskansliet som också skrivit rapporten. Åsa och Erik har fortlöpande haft kontakt med Arnold Pears, prefekt vid ITM Lärande. Arnold har bidragit konstruktivt med värdefulla synpunkter och förtydliganden. Översynen har gjorts under perioden mars till och med september 2024. Uppdraget slutredovisas 30 september 2024.

Under utredningen har vi genomfört ett antal intervjuer, samtal och avstämningar med personer inom KTH:s ledning, ITM-skolan och övriga KTH. Dessutom har personer på andra lärosäten intervjuats, främst sådana som är verksamma inom motsvarande funktioner som ITM Lärande. Intervjuerna och samtalen har genomförts under mars till september 2024, se bilaga 2.

Vi har tagit del av olika beslut och annat material såsom:

- KTH:s verksamhetsplaner för de senaste åren, (V-2024-0414, V-2022-0649, V-2021-0802, V-2020-0856)
- Beslut om uppdrag och budget för förvaltningsobjektet e-lärande för åren 2021-2024 (V-2024-0029, V-2023-0181, V-2022-0590, V-2021-0320, V-2021-0313,)

- Beslut om resurser för jämställdhetsintegrering och plan för fortsatt arbete för ett jämställt KTH (V-2024-0074 och V-2021-0209, ändrad genom V- 2022-0650)
- Strategi för KTH:s digitalisering under perioden 2023–2027 (V-2022-0710)
- Beslut om nyttjande av myndighetskaptal för beställd utbildning 2023-2025 (M-2023-1951)
- Utdrag ur Ladok (kurser 20232 och 2023 m.m.) och HR+ (personal vid institutionen 2023 och 2022)
- Utredning om skolorganisationen (Svedberg m.fl.), (V-2010-0188)
- Utvärdering av akademiskt lärarskap, den högskolepedagogiska verksamheten vid Malmö högskola, Kristina Edström 2010
- Beslut om Språkutbildning vid KTH – ekonomiskt stöd (V-2015-0354)

ITM Lärande, beskrivning av institutionens verksamhet

Institutionen leds av en prefekt. Verksamheten på ITM Lärande är organiserad i ett centrum och tre avdelningar som stödjer undervisning och innovation inom sina forskningsfält; Lärande i STEM (Science, Technology, Engineering och Mathematics), Språk och kommunikation, Digitalt lärande och centrumet Vetenskapens Hus.

Institutionen har som vision att bli ledande inom teknikvetenskapens didaktik på alla utbildningsnivåer. Genom att koppla forskningsresultat till innovation, organisatorisk förändring och nya tekniska och pedagogiska metoder, bidrar institutionen till framtidens lärande med sin forskning och utveckling inom områdena digitala läranderesurser- och miljöer, lärande och undervisning inom teknik, matematik, naturvetenskap i skolan och inom högre utbildning samt lärande, kommunikation och organisation inom högre utbildning i allmänhet och inom det tekniska utbildningsområdet i synnerhet.

Avdelning Lärande i STEM

Lärande i STEM (Science, Technology, Engineering and Mathematics) bedriver utbildnings-, forsknings- och utvecklingsverksamhet inom lärarutbildning och högre utbildning/högskolepedagogik. Inom avdelningen utförs organisering, genomförande och kontinuerlig utveckling av:

- Högskolepedagogiska kurser som är behörighetsgivande för KTH:s lärare i enlighet med SUHF:s rekommendationer.
- Programansvarigas respektive studierektorernas nätverk. Månatliga träffar med aktuella teman, ofta med inspel från Framtidens utbildning, Fakultetsrådet, Anställningsnämnden m.fl.
- Terminsvisa storträffar. KTH:s mest välbesökta arena för utbildningsfrågor, som bjuder in samtliga KTH:are till nätverkande och erfarenhetsutbyten inom allt aktuellt för KTH:s utbildningsutveckling.
- Prioriterade utbildningsfrågor-grupper, PriU-grupper, öppna för alla på KTH, tematiska inom examination och bedömning; digitalisering; hållbar utveckling; studentinflytande; JML; samverkan; framtidens lärmiljöer.

- Forsknings- och utvecklingsstudier inom lärande, examination, ingenjörsutbildningsutveckling, hållbar utveckling, JML, breddad rekrytering m.m.
- Validering av KTH-lärares högskolepedagogiska kurser som är genomförda vid andra lärosäten i landet och övriga världen.
- Dessutom bidrar den högskolepedagogiska verksamheten i olika utredningar och utvecklingsprojekt, exempelvis inom kontinuerlig uppföljning av KTH:s utbildningsprogram; och att stödja lärare/miljöer/institutioner/program med särskilda behov och önskemål.

Avdelning Digitalt lärande

KTH:s avdelning för digitalt lärande är den plats där forskning och beprövad erfarenhet om digitala medier och lärande möts. Vi utvecklar kunskap och designar digitala plattformar, nätbaserade kurser och video som stöd för utbildning och lärande. Vid avdelningen bedrivs forskning och utveckling (FoU) samt utbildning och handledning. Avdelningen är organiserad i tre grupper: Förvaltningsobjekt E-lärande, forskargruppen Digitalt lärande och Resurscentrum för nätundervisning (RCN).

KTH:s avdelning för digitalt lärande har som uppdrag att utveckla e-lärande vid KTH i syfte att göra KTH ledande inom teknikutbildning. Här möts forskning och beprövad erfarenhet om digitala medier och lärande. Vi utvecklar kunskap och designar digitala plattformar, nätbaserade kurser och video som stöd för utbildning och lärande om digitala medier som stöd för utbildning som våra intressenter, i första hand lärarstudenter och lärare vid KTH, anser håller hög kvalitet. Vid avdelningen bedrivs forskning och utveckling (FoU) om digitala medier som stöd för utbildning och lärande, med särskilt fokus på teknik, matematik och naturvetenskap samt utbildning och handledning.

Avdelning Språk och kommunikation

Avdelningen KTH Språk och kommunikation bedriver utbildning på alla nivåer och arbetar för att förbereda studenter för internationella kommunikativa utmaningar i arbetslivet, på hemmaplan såväl som internationellt. Avdelningen erbjuder kurser i retorik, kommunikativt ledarskap, kommunikativ projektledning, visuell kommunikation, teknikvetenskaplig kommunikation och forskningskommunikation samt kurser i främmande språk. Doktorandkurser och kommunikativt stöd för doktorander och forskare ingår som en naturlig del i verksamheten.

Avdelningen bidrar till att uppfylla examensmålen för civilingenjörs- och högskoleingenjörsutbildningarna och utvecklar spetskompetens med forskning och utbildning inom teknikvetenskaplig kommunikation och global kompetens. Både poänggivande och icke-poänggivande kurser, individuell undervisning och uppdrag inom KTH och på företag och myndigheter erbjuds, med i dagsläget utarbetade samarbeten med företag och myndigheter.

Avdelningen tillhandahåller även språkträning och kommunikativ träning för studenter, doktorander, anställda och yrkesverksamma, samt erbjuder språkkaféer och tandemprogram enligt KTH:s språkpolicy.

Mål för verksamheten som går i linje med KTH:s övergripande mål innefattar att:

- Stärka ämnesområdet forskningskommunikation.
- Utveckla forsknings- och ämnesområdet teknikvetenskaplig kommunikation och språklig samt interkulturell kompetens.

- Arbeta för breddat deltagande och breddad rekrytering, samt stödja studenter som är skriv- och språksvaga, för ökad genomströmning.
- Verka för att öka antalet utresande studenter och attrahera internationella studenter till KTH.
- Främja flerspråkighet och digitalisering för resurseffektiva kurser.
- Verka för hållbarhetskommunikation och integrera hur studenter, forskare, lärare och ingenjörer kommunicerar kring viktiga ämnen, inklusive de globala målen.

Centrum Vetenskapens Hus

Det övergripande målet med verksamheten Vetenskapens Hus är att öka ungas intresse för naturvetenskap och kunskap inom naturvetenskap, matematik, teknik och hållbar samhällsutveckling. Detta gör vi genom att erbjuda skolan kurs-/ämnesplaneanpassade skolprogram, lärarfortbildningar, gymnasiearbeten och evenemang som exempelvis ForskarFredag.

Verksamheten erbjuder både inspirerande laborationer och experiment i moderna labblokalerna intill AlbaNova universitetscentrum samt interaktiva guidningar och fältstudier inom biologi i Bergianska trädgården med tillhörande växthus. Målgruppen är både elever och lärare från grundskolan till gymnasiet.

Samverkan med och närheten till universiteten skapar möjligheten för elever och lärare att möta både studenter som handleder och forskare som föreläser vid olika aktiviteter. Verksamheten ska med dessa förebilder bidra till att fler unga väljer att läsa vidare inom naturvetenskap, matematik och teknik.

Vetenskapens Hus ägs av KTH och Stockholms universitet och den största externa finansiären är Stockholms stad. Verksamheten sponsras även av ett antal företag.

Vetenskapens Hus vision är att utmana unga att utforska världen.

Uppdrag i KTH:s verksamhetsplaner och styrdokument

Nedan följer en genomgång av de uppdrag till ITM Lärande som vi hittat beslut kring.

Verksamhetsplan för 2024-2026

I KTH:s verksamhetsplan för 2024-2026 anges övergripande vision och mål för KTH:s verksamhet. Inga specifika mål eller uppdrag anges för den verksamhet som finns inom ITM Lärande förutom då det handlar om mindre poster i medelsfördelningen såsom startbidrag, GDH-uppdrag¹, förstärkning inom språkkurser och liknande.

Institutionen får ersättning för utbildning genom KTH:s resursfördelningsmodell för utbildning på grund- och avancerad nivå (budgeterat cirka 23 mnkr för 2024) samt för forskning och forskarutbildning (cirka 9,6 mnkr) genom del av ITM:s basfinansiering och prestationsmedel.

Förutom ersättning för utbildning och forskning i enlighet med resursfördelningsmodellerna och ett antal småposter finns två större poster i verksamhetsplanen. För Gru är det en post under rubriken Förstärkning till skolor som avser ITM Lärande. För 2024 uppgår den posten till 22,2 mnkr varav 4 mnkr avser e-lärande. Motsvarande belopp 2023 var 21,6 mnkr. För Fofu återfinns posten till ITM

¹ GDH, Global development hub.

Lärande under rubriken Övriga medel. Den uppgår till 26,9 mnkr. Motsvarande belopp för 2023 var 26,1 mnkr.

Verksamhetsplan för 2023-2025

Det finns inga närmare specifikationer för verksamheten inom ITM Lärande i verksamhetsplanen för 2023-2025 men det finns ett flertal beröringspunkter och uppdrag som relaterar till ITM Lärande. I verksamhetsplanen anges mål enligt den tidigare utvecklingsplanen:

- Ett ledande KTH har utbildning som utgår från ledande forskning och drivs av pedagogiskt kunniga och engagerade lärare med motiverade och engagerade studenter.
- Princip 10 inom Framtidens utbildning: Kontinuerlig kompetensutveckling i lärarrollen. Vid KTH präglas lärarrollen av kontinuerlig pedagogisk och digital kompetensutveckling som vilar på vetenskaplig grund och på beprövad pedagogisk erfarenhet.
- För att säkerställa att KTH är en organisation i framkant är det av stor vikt att KTH har ett attraktivt och tillgängligt kompetensutvecklingsutbud för all undervisande personal inklusive doktorandhandledare. Detta bidrar även till att öka KTH:s konkurrenskraft. Möjligheter till kompetensutveckling ska ges och prioriteras. Arena för ledarskap och pedagogik, ALP, har ansvar för KTH:s strategiska mål och satsningar med särskilt fokus på ledarskap och pedagogik.

Mer konkret ges uppdrag till skolchefer och dekanus: Respektive skolchef ges i uppdrag att säkerställa linjeansvaret för den kontinuerliga kompetensutvecklingen, med målet att all undervisande personal vid KTH 2024 ska ha en dokumenterad individuell kompetensutvecklingsplan. Uppdragets framskridande ska rapporteras halvårsvis till rektor. *Verksamhetsstöd: personalavdelningen i samverkan med avdelningarna för skolornas verksamhetsstöd.* Dekanus (eller den ledningsperson eller funktion som rektor utser) ges i uppdrag att utreda möjligheterna att integrera uppföljning av individuella kompetensutvecklingsplaner i KTH:s kvalitetssystem. *Verksamhetsstöd: ledningskansliet.*

Utvecklingsplanens mål för Digitalisering – Ett KTH för en digitaliserad värld:

- Princip 4 inom Framtidens utbildning: Bedömning och examination för lärande. Vid KTH tillämpas konstruktiv länkning av examination och läraaktiviteter vilket ger förstärkt målpuffyllelse för både kurs- och examensmål.
- Princip 10 inom Framtidens utbildning: Kontinuerlig kompetensutveckling i lärarrollen. Vid KTH präglas lärarrollen av kontinuerlig pedagogisk och digital kompetensutveckling som vilar på vetenskaplig grund och på beprövad pedagogisk erfarenhet.
- Vicerektor för digitalisering ges i uppdrag, tillsammans med vicerektor för utbildning (eller de ledningspersoner eller funktioner som rektor utser) och skolcheferna, att stödja och främja arbetet med digitalisering för Framtidens utbildning. Uppdragets framskridande ska rapporteras halvårsvis till rektor. *Universitetsdirektören ges i uppdrag att säkerställa det verksamhetsstöd som behövs för KTH:s digitalisering för Framtidens utbildning.*

Under hösten 2022 beslutades Strategi för KTH:s digitalisering under perioden 2023–2027 (V-2022-0710). Strategin anger inriktning för verksamhetsutveckling genom digital transformation inom fyra huvudsakliga områden: kompetens, ledning, verksamhetsstöd och infrastruktur. Enligt strategin ges vicerektor för digitalisering (eller den ledningsperson eller funktion som rektor utser) i uppdrag att

samordna genomförandet av strategin för digitalisering. Arbetet sker i nära dialog med skolornas ledningar och portföljstyrgruppen. Uppdraget rapporteras löpande till rektor. *Verksamhetsstöd: IT-avdelningen i samverkan med berörda avdelningar inom verksamhetsstödet.*

Vicerektor för globala relationer, med stöd av vicerektor för utbildning (eller de ledningspersoner eller funktioner som rektor utser) ges i uppdrag att föreslå på vilket sätt lärare och forskare i större utsträckning kan involveras i det samarbete som sker mellan de universitet som ingår i Unite!. *Verksamhetsstöd: ledningskansliet och avdelningen för utbildningsstöd.* Inom Unite! bedrivs bland annat projekt om innovativa pedagogiska metoder.

Riktlinje om utbildningens organisation (V-2019-0629, ändrad genom V-2023-0823)

I denna riktlinje anges ansvar för pedagogisk utveckling inom utbildningsprogram på samtliga utbildningsnivåer.

”Programansvarig på grundnivå och avancerad nivå ansvarar för att etablera och leda programråd för systematiskt kvalitetsarbete och pedagogisk utveckling inom programmet. Utöver programansvarig deltar lärare, utbildningshandläggare, och i förekommande fall extern representant. Studenterna har rätt att vara representerade.”

”Programansvariga på forskarnivå ansvarar för att etablera och leda programråd för systematiskt kvalitetsarbete och pedagogisk utveckling inom programmet.”

Kurser som ges av ITM Lärande

Institutionen gav 2023 totalt cirka 130 kurser enligt utdrag ur Ladok.

Cirka 100 kurser gavs till studenter på grundnivå och avancerad nivå och finansieras med hst och hpr. För 2024 är drygt 23 mnkr budgeterat för detta (varav 1,2 mnkr för betalande studenter). Drygt 20 av dessa kurser är registrerade som livslångt lärande.

Drygt tio kurser på grundnivå och avancerad nivå gavs till KTH:s personal och genererar inte ersättning för hst och hpr. Knappt tio kurser gavs som uppdragsutbildning.

Utöver kurser på grundnivå och avancerad nivå gavs cirka 15 kurser på forskarnivå. Av dessa internfakturerades doktorandkurser i vetenskapligt skrivande omfattande cirka 2,3 mnkr. Lärande i STEM har aviserat att de kommer att börja internfakturera för doktorandkursen FLH3000 Grundläggande kommunikations- och undervisningslära från och med hösten 2024.

Tillgängliga medel för ITM Lärande

Institutionen har en omsättning om drygt 140 mnkr.

Medel till institutionen tilldelas/inkommer på ett flertal olika sätt och på olika vägar. Detaljer finns i bilaga 3.

Merparten av medlen fördelas i verksamhetsplanen för KTH men under ett flertal olika poster.

Medel för kurser som ges till studenter tilldelas i enlighet med resursfördelningsmodellen med hst och hpr som grund, se avsnittet ovan.

Institutionen får också medel enligt KTH:s resursfördelningsmodell för forskning/forskarutbildning från forskningsanslaget (del av ITM-skolans finansiering från Fofu-anslaget med basfinansiering och prestationsmedel). För 2024 uppgår dessa till cirka 9,6 mnkr.

I verksamhetsplanen fördelas två större poster, cirka 22 mnkr för Gru och cirka 27 mnkr för Fofu. Av de 22 mnkr för Gru avser 4 mnkr e-lärande, i övrigt finns ingen specifikation eller beskrivning av uppdrag. Vetenskapens hus finansieras med del av medlen från posten som fördelas från Fofu-anslaget. Till e-lärande görs ett centralt avlyft inom Gru på 9,1 mnkr. De fördelas tillsammans med ett särskilt beslut om uppdrag och budget för förvaltningsobjektet e-lärande. Hela beloppet fördelas till ITM-skolan. Andra större poster är förstärkningsmedel AlbaNova 1,6 mnkr (Fofu) och 3,4 mnkr (Gru) för att säkerställa tillgången till språkutbildning i enlighet med ett beslut från 2015. Därutöver finns cirka 15 mindre poster i verksamhetsplanen.

Internfaktureringen uppgår till cirka 9,6 mnkr och innefattar språkkurser för betalande (4 mnkr), doktorandkurser i vetenskapligt skrivande (2,3 mnkr), kurser i svenska för anställda (1,7 mnkr) och internfakturering för teknikvetenskaplig kommunikation som inslag i andra kurser (1,6 mnkr).

Vetenskapens hus finansieras förutom 4,2 mnkr från KTH av Stockholms universitet och Stockholms stad med 4,2 mnkr vardera. Därutöver finns ytterligare kommuner och skolor som partner samt strömbokningar och sponsorbidrag från Scania och AstraZeneca. ITM Lärande avsätter också cirka 7 mnkr för oh-kostnader (enligt överenskommelse med Stockholms universitet och Stockholms stad att KTH ska ta hela oh-kostnaden).

Delar av lön till personal hos ITM Lärande konteras hos andra organer, bland annat KTHB.

Uppdrag och uppgifter som idag ligger på ITM Lärande

Nedan följer en genomgång av de uppdrag och uppgifter som vi utifrån insamlade underlag och i intervjuer uppfattat att ITM Lärande arbetar med idag. Ambitionen har varit att i kondenserad form sammanfatta det vi uppfattar som de mest centrala uppdragen och uppgifterna som man arbetar med vid institutionen. Notera att översynens fokus är på den del av ITM Lärandes verksamhet som inte finansieras genom KTH:s interna takbelopp för utbildning på grundnivå och avancerad nivå (hst och hpr) och basmedel och prestationsmedel för forskning och forskarutbildning.

Lärande i STEM

Detta är den största avdelningen inom ITM Lärande och flera av dem som arbetar där är involverade i lärarutbildningen, som vi inte går in på i det här uppdraget.

Avdelningen består av tre grupper: Studie i den högre utbildningens organisation, HEOS, Ingenjörsutbildning i samhället och Teknikens och naturvetenskapens didaktik.

Det högskolepedagogiska stödet bedrivs i en rad olika former både som traditionella kurser men även till exempel workshops eller riktade insatser mot lärare, program eller institutioner samt ett flertal utvecklingsorienterade "plattformar" eller "mötesplatser" för KTH:s lärare.

Uppdrag/uppgifter²:

- Att bedriva och utveckla kurser inom högskolepedagogik, kurser som ger behörighet och kurser som i övrigt utvecklar lärarnas förmåga att bedriva olika former av utbildning.

² Vi har valt att lägga in frågetecken för de uppgifter som vi uppfattar som del av ett KTH-övergripande uppdrag där vi inte hittat något formellt beslut eller formellt uppdrag som grund för uppgiften.

- Att bistå institutioner, program och/eller lärare i pedagogisk utveckling.
- Att organisera och genomföra (?) Storträffar.
- Att delta i och ansvara för (?) PriU-grupper.
- Att delta i och ansvara för (?) nätverket för programansvariga.
- Att delta i och ansvara för (?) nätverket för studierektorer.
- Att upprätthålla och utveckla (?) Necessären.
- Att organisera, genomföra och ansvara för (?) SoTL-konferens (Scholarship for Teaching and Learning) vartannat år.
- Att delta i och ansvara för (?) kvalitetsutvärderingar, årliga programanalyser och utvecklingsplaner.
- Att delta i internationella nätverk inom högskolepedagogik.
- Att bedriva forskning och utbildning inom lärande i STEM.

Digitalt lärande

Avdelningen består, som noterat, av tre enheter; Förvaltningsobjekt e-lärande, Digital kursutveckling respektive Resurscentrum för nätundervisning, RCN.

Uppdrag/uppgifter:

- Att i samarbete med it-avdelningen bedriva och utveckla sådant stöd inom e-lärande som omfattar pedagogiska frågeställningar och som förankras inom portföljstyrningen och den referensgrupp som finns där.
- Att erbjuda och utveckla stöd för digital kursutveckling till KTH:s lärare, inklusive att erbjuda aktuell forskningsförankring i förekommande fall.
- Att erbjuda plattformar för nätundervisning till KTH:s lärare och att utveckla den verksamheten i samarbete med berörda skolor.
- Att på ett transparent sätt redovisa kostnader för de lärplattformar som används och alternativa lösningar.
- Att bedriva forskning och utbildning inom e-lärande.

Språk och kommunikation

Vår tolkning och sammanfattning är att avdelningen har följande uppdrag/uppgifterna:

- Erbjuda kurser i ett antal språk för KTH:s ingenjörstudenter.
- Erbjuda kurser i svenska för KTH:s studenter, doktorander och anställda.
- Erbjuda kurser och/eller kursmoment i generiska kompetenser inom kommunikation för KTH:s studenter, inklusive vad som idag kallas global kompetens.
- Erbjuda stöd i annan form än kurser inom generiska kompetenser inom kommunikation för KTH:s studenter och anställda.
- I mycket begränsad omfattning bedriva forskning inom kommunikation.

Vetenskapens hus

Vi uppfattar att kärnan i verksamheten är följande uppdrag/uppgifter:

- bedriva verksamhet riktad mot elever och lärare i grundskolan, för att öka intresset för naturvetenskap i allmänhet och högre studier i STEM i synnerhet.

Vad har de vi intervjuat lyft fram?

När vi genomfört intervjuerna har det huvudsakliga syftet varit att få ta del av respondenternas syn på det vi kallar för KTH-övergripande uppdrag vid ITM Lärande. Frågor om uppdragen har två syften, dels att tillse att vi inte missat något uppdrag som ligger på ITM Lärande men framför allt att vi ska identifiera de förväntningar på och behov av KTH-övergripande uppdrag som finns på ITM Lärande.

Vi har också frågat mer allmänt vad respondenterna vet om verksamheten vid ITM Lärande och, där detta varit relevant, om de själva har tagit del av verksamheten och om de samarbetat med ITM Lärande.

Intervjuerna har haft olika karaktär eftersom de vi intervjuat kommer från skilda delar av KTH. Det vanliga har varit att respondenterna självmant har tagit upp frågor och delgivit oss en rad reflektioner. Framför allt i intervjuerna med grundutbildningsansvariga har vi försäkrat oss om att påtala alla delar av verksamheten vid ITM Lärande. Vid några intervjuer har fokus snarare varit på historien, det vill säga vissa intervjuer har i första hand bidragit till att vi fått en tydligare bild av tidigare skeden och i utvecklingen av det som idag är ITM Lärande.

Utförligare referat från de olika intervjuerna och samtalen finns i bilaga 4.

Skolledningen vid ITM-skolan

Vi har samtalat med ITM:s skolchef och kanslichef men inkluderar även reflektioner från ITM-skolans GA, f.d. GA och utbildningsadministrativt ansvarig. De senare intervjuades som representanter för grundutbildningsansvariga men vi tolkade en stor del av deras kommentarer som relevanta ur ett skolperspektiv.

Det övergripande intrycket är att ITM-skolan i hög grad efterfrågar en ökad tydlighet i vad det är ITM Lärande ska erbjuda resten av KTH eller med andra ord hur de KTH-övergripande uppdragen till ITM Lärande faktiskt ser ut. Skolledningen gav uttryck för att verksamheten vid ITM Lärande påtagligt skiljer sig från verksamheten vid skolans andra institutioner och att verksamheten vid ITM Lärande är komplex. Verksamheten vid Vetenskapens hus är speciell och har få kopplingar till övrig verksamhet vid institutionen, enligt ledningen. Vi tolkar också ledningen för ITM som att verksamheten vid språk och kommunikation till stora delar är skild från resten av verksamheten vid institutionen. För den verksamheten noterar ledningen för ITM också att avdelningen har ambitionen att bedriva forskning men att de anställda där i allt väsentligt har en annan kompetens och de flesta är anställda som adjunkter.

I diskussionerna framkom ett behov av förtydligande till institutionens samlade resurstilldelning. Idag får ITM Lärande resurser på särskilda sätt i ett flertal fall och förutom att det är svårt att överblicka så är det även oklart varför man får vissa resurser och hur besluten om dessa resurser tas.

Det finns idag ett nära samarbete inom e-lärande mellan avdelningen för digitalt lärande och it-avdelningen (inom verksamhetsstödet) och avvägningar av vem som gör vad görs i huvudsak inom ramen för portföljstyrningen under it-avdelningen. Skolledningen noterar att detta samarbete har utvecklats väl under senare år.

En generell kommentar från skolledningen är att delar av verksamheten vid ITM Lärande, tydligast illustrerad genom Vetenskapens hus, inte följer mallen för annan verksamhet vid skolan, det vill säga eftersom delar av verksamheten är universitetsövergripande respektive inte inkluderar någon forskning eller traditionell undervisning passar den egentligen inte under en skola eller en vanlig institution.

Förväntningar och reflektioner från institutionen

Under hela arbetet med översynen och rapportskrivandet har vi haft möten med prefekten vid ITM Lärande, Arnold Pears. Han har efterfrågat ett tydligare uppdrag till ITM Lärande. Vad förväntas ITM Lärande erbjuda universitetet som helhet inom ramen för någon form av KTH-övergripande uppdrag, utifrån de anslag man får inom Fofu respektive Gru, utöver den vanliga interna

resursfördelningsmodellen? Arnold har även lyft fram utmaningen med att hantera en stor mängd enskilda beslut om resurstilldelning, som i vissa fall kommer sent under året. Vi har också uppfattat att institutionen, som en följd av ändringar i beräkningen av täckningsbidrag som infördes med den nya resursfördelningsmodellen för grundutbildning, i praktiken fått en minskning av anslagen. Minskningen följer inte av ändrade uppdrag utan är ett resultat av den förändrade modellen.

Institutionen har under senare år genomfört ett omfattande arbete i syfte att få en tydligare bild av institutionens ekonomi, inklusive att succesivt förtydliga varifrån resurser kommer och hur resurser fördelas och följs upp internt inom institutionen.

Avdelningen lärande i STEM

Avdelningen för lärande i STEM upplever att det tidigare fanns en något större tydlighet när det gäller vilket högskolepedagogiskt stöd KTH på ett övergripande plan förväntar sig. Det har tidigare funnits ett högskolepedagogiskt råd under ledning av prodekanus men det KTH-övergripande uppdraget var inte helt tydligt då heller. Avdelningen vill se en större tydlighet i de uppdrag och förväntningar som ligger på avdelningen.

Vi uppfattar också att avdelningen numera i betydande del själva utformar sina uppdrag genom att tolka centrala styrdokument och att utgå från tidigare uppgifter. Avdelningen arbetar till exempel med en rad olika "fora" och/eller nätverk, för KTH:s lärare med koppling till pedagogiska aspekter på utbildningen vid KTH.

Vi uppfattar att avdelningen för STEM menar att det idag är oklart vem som ansvarar för vad, när det gäller arbetet med kurser inom JML-området vid KTH och att den otydligheten direkt berör avdelningen.

Avdelningen digitalt lärande

Inom avdelningen för digitalt lärande uppfattar vi att de har en betydande utmaning i planeringen av avdelningens uppdrag och resurser eftersom det under senare år varit vanligt med rektorsbeslut som kommer sent under året.

Vi uppfattar att det inte finns något tydligt sammanhållet KTH-övergripande uppdrag inom digitalt lärande. Avdelningen menar dock att samarbetet med it-avdelningen, trots detta, har utvecklats väl och att styrningen genom delportföljen idag fungerar. Till exempel har man numera en process för att fördela uppdrag mellan sig. Man har också tydliggjort gränserna för ansvar inom det vi kan kalla digitalt stöd, det vill säga man har förtydligat gränserna mellan it-avdelningens ansvar för tekniskt stöd respektive avdelningen för digitalt lärandes ansvar för pedagogiskt stöd.

Stöd inom digitalt lärande och e-lärande erbjuds bland annat genom digitala lunchseminarier och workshops efter förfrågningar från studierektorer eller GA. Avdelningen säger också att de har många uppsökande aktiviteter och vi uppfattar att de också kontinuerligt publicerar forskningsresultat internt inom KTH.

Avdelningen språk och kommunikation

Avdelningen menar att det inte är tydligt vilka förväntningar KTH som helhet har på avdelningen. Som vi uppfattar det utgår avdelningen därför i hög grad från styrdokument och KTH:s verksamhetsplan när de planerar sin verksamhet. Vi uppfattar att de också utgår från kontakter med PA, kursansvariga, internationella koordinatörer, internationell strateg och även externa till exempel inom industrin.

Vi uppfattar att inriktningen inom avdelningen går mot att i ökad utsträckning bidra med kommunikativa kompetenser och att se språk som en delmängd inom detta område. Avdelningen ser här motsvarande verksamhet vid Chalmers som en inspirationskälla. Avdelningen har ett stort antal kurser på grundnivå men också för doktorander. De samarbetar med KTHB inom ramen för CAS, Centrum för akademiskt skrivande.

Avdelningen samarbetar även med personalavdelningen när det gäller språkkurser till anställda, främst kurser i svenska till anställda.

Vi uppfattar att avdelningen delvis har en komplicerad administration när det gäller kurser. Avdelningen har även en betydande intern fakturering för insatser där de ger enstaka inslag i kurser på andra institutioner och skolor och för till exempel kurser i samarbete med personalavdelningen.

Centrum Vetenskapens hus

När det gäller Vetenskapens hus uppfattar vi att avdelningen tycker att uppdraget är tydligt och att samarbetet med Stockholms universitet och Stockholms stad fungerar bra. Uppdraget omfattar i huvudsak att bidra till ett ökat intresse för naturvetenskap i allmänhet och utbildningar i STEM i synnerhet, hos barn, ungdomar och lärare men omfattar även breddad rekrytering, inklusive Teknikåttan³ och hållbar utveckling. Administrativa utmaningar finns dock till exempel när det gäller hanteringen av ersättning från skolor och enskilda som tar del av enstaka aktiviteter.

Förväntningar och reflektioner från grundutbildningsansvariga och Framtidens utbildning

Grundutbildningsansvariga

Vi har talat med de grundutbildningsansvariga, GA, för samtliga skolor på KTH. Synpunkter från GA vid ITM har i väsentliga delar lyfts in ovan.

En övergripande observation är att de grundutbildningsansvariga inte har någon tydlig bild av vilka KTH-övergripande uppdrag ITM Lärande har och därmed heller inte någon tydlig bild av vilket stöd ITM Lärande faktiskt erbjuder KTH:s lärare. Vi tolkar det också som att flera GA saknar ett (riktigt) lärarnära stöd främst inom digitalt lärande men även generellt.

Vi uppfattar att några GA har positiva erfarenheter av olika former av pedagogiskt stöd från olika delar av ITM Lärande men att andra GA verkar sakna kunskap om flera av de möjligheter till stöd som ITM Lärande kan erbjuda.

Som vi tolkar det finns det ett flertal goda exempel där personal från ITM Lärande aktivt bidragit till lärarnas möjligheter att utveckla pedagogiken i sin undervisning vid olika delar av KTH inom ramen för program, i lärarlag eller vid enskilda institutioner, samtidigt är intrycket att verksamheten vid ITM Lärande inte är väl spridd ens bland alla GA.

Flera GA påpekar att verksamheten vid Vetenskapens hus är viktig för KTH, att det är viktigt att KTH har ett aktivt högskolepedagogiskt stöd och att de högskolepedagogiska kurserna är värdefulla.

³ Teknikåttan är en nationell tävling i naturvetenskap, teknik och matematik och vänder sig till alla Sveriges elever i årskurs åtta. Syftet med Teknikåttan är att stimulera ungdomars intresse för naturvetenskap, teknik och matematik (STEM-ämnena) och få fler att upptäcka och välja utbildningar och yrkesinriktningar inom dessa sektorer.

Utifrån intervjuerna är vårt intryck att inte heller verksamheten vid enheten för språk och kommunikation inte är så väl känd bland GA.

Framtidens utbildning

Vi har talat med ledningen för Framtidens utbildning. Bilden av oklarhet i de KTH-övergripande uppdragen till ITM Lärande bekräftades också av Framtidens utbildning. Uppdraget till Framtidens utbildning överlappar uppdrag till ITM Lärande, så till vida att Framtidens utbildning arbetar med de kompetenser som KTH:s lärare behöver, inklusive högskolepedagogik. Framtidens utbildning har i uppdrag att på olika sätt arbeta med innehållet i utbildningarna, vilket har anknytning till avdelningen språk och kommunikation inom ITM Lärande.

Vi uppfattar att Framtidens utbildning menar att de högskolepedagogiska kurser som ITM Lärande ger är bra, att de ger en bra bild av vad forskningen visar och att de på ett generellt plan har bra innehåll. Det är dock svårt att utifrån den här typen av kurser aktivt utveckla eller åtgärda mer specifika utmaningar i enskilda kurser eller program, det vill säga det är svårt för enskilda lärare att omsätta kunskapen från dessa kurser i sin vardagliga praktik. Som vi uppfattar det menar Framtidens utbildning att KTH idag, i vart fall till betydande del, inte har utvecklat former för ett mer konkret och direkt högskolepedagogiskt stöd för lärarna. Det saknas kortare moment, workshops eller andra former av kortare pedagogisk kompetensutveckling i det erbjudande som ITM Lärande har.

Vi uppfattar också att företrädarna för Framtidens utbildning menar att dialogen mellan Framtidens utbildning och ITM Lärande kan bli djupare och tätare, men också att man från Framtidens utbildnings sida hittills inte varit så aktiv med att utveckla den här dialogen.

Även inom området kommunikation finns tydliga överlapp mellan arbetet inom Framtidens utbildning och verksamheten vid ITM Lärande, så till vida att Framtidens utbildning bland annat arbetar med innehållet i utbildningarna och vilka kommunikativa kompetenser som KTH:s studenter kan behöva. Som vi tolkar det menar Framtidens utbildning att dialogen mellan Framtidens utbildning och ITM Lärande bör utvecklas inom dessa områden.

Reflektioner från personalavdelningen

Personalavdelningen efterfrågar en större tydlighet i ansvarsfördelningen mellan personalavdelningen och ITM Lärande. Det gäller inte minst inom JML-området där någon kurs tillhandahålls från ITM Lärande men där kompetenser från institutionen för industriell ekonomi också kommer i fråga.

Vår tolkning är att det även finns visst överlapp till exempel inom kompetensutveckling för lärare, där ämnen som retorik organiseras av personalavdelningen men där kompetensen ibland hämtas från ITM Lärande. Vårt intryck är att personalavdelningen också efterfrågar större tydlighet i ansvarsfördelningen för utbildning i språk (och kommunikation) gentemot personalen.

Reflektioner kring hur man organiserar liknande verksamhet vid några andra lärosäten

Inom ramen för det här uppdraget har vi varit i kontakt med några andra lärosäten för att fråga hur de organiserar sitt högskolepedagogiska stöd och angränsande verksamheter. Vi har valt att vända oss till Stockholms universitet (SU) och Karolinska institutet (KI) eftersom vi inom ramen för Stockholm trio samarbetar med dem i dessa frågor. Vi har också kontaktat de universitet som brukar klassas som nischade universitet eller fackhögskolor det vill säga Chalmers, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) och Luleå tekniska universitet (LTU), KI ingår även i den här kategorin.

I korta drag kan man säga att samtliga kontaktade lärosäten på olika sätt beskriver den här typen av verksamhet som en form av dubbelnatur eller rent av en Skvader. Å ena sida kan den ses som en del av verksamhetsstödet, så till vida att den bland annat ska erbjuda kurser inom kompetensutveckling som stärker lärarnas pedagogiska kompetens och vara väl förankrad i lärarnas praktik. Å andra sidan ska/bör den vila på etablerad forskning och för att verksamheten ska uppfattas som akademiskt relevant behöver den ha starka kopplingar till/bygga direkt på forskningsresultat och gärna genomföras av personer som själv är aktiva forskare.

Det är tydligt att den högskolepedagogiska verksamheten organiseras och bedrivs på ett antal olika sätt. I några fall är de enheter som ansvarar för denna verksamhet organiserade inom verksamhetsstödet. KI har valt att placera verksamheten inom verksamhetsstödet, direkt under rektor, men samtidigt har den enheten möjlighet att anställa lektorer. Vid Chalmers är verksamheten organiserad inom en institution, som till stora delar liknar ITM Lärande men som inkluderar biblioteket vid Chalmers. Vid SU är verksamheten placerad vid en institution men utgörs av ett virtuellt centrum med ett mycket begränsat antal anställda (en föreståndare på deltid plus några administratörer).

Vid alla kontaktade lärosäten utom SU finns (högskole-)pedagoger inom den aktuella verksamheten, personer som alltså inte är anställda som lärare. Vid SU kontrakteras (forskande) lärare från olika delar av universitetet för att på deltid arbeta med högskolepedagogiskt stöd (eller stöd för rollen som universitetslärare). De andra lärosätena tillämpar, i olika grad, liknande principer där de "hyr in" lärare som forskar inom relevanta områden för det högskolepedagogiska stödet.

Det högskolepedagogiska stödet finansieras också på olika sätt. Vid SLU och LTU är verksamheten placerad inom verksamhetsstödet och finansieras också via intern oh. Vid SU, KI och Chalmers finansieras verksamheten i huvudsak av Gru-medel men andra medel tillkommer i varierande form.

Styrningen av det högskolepedagogiska stödet varierar också påtagligt. SU har en styrelse med representation från universitetets olika delar som hanterar frågor kopplade till det högskolepedagogiska stödet. Styrelsen leds av prorektor. KI har ett råd med liknande funktion. Vicerektor för utbildning leder rådet. Vid Chalmers är det vicerektor för utbildning som styr och det finns en lärosätesövergripande ledningsgrupp för utbildning där frågorna bereds. Vid SLU finns viss styrning via utbildningsnämnden respektive nämnden för forskarutbildning. Vid LTU styrs det högskolepedagogiska stödet inom verksamhetsstödet.

Vid alla kontaktade lärosäten utgörs basen i verksamheten av kurser, seminarier och workshops inom högskolepedagogik men olika varianter av andra uppdrag förekommer, till exempel kan alla institutioner vid SU "avropa" tio timmars konsultation per år, som finansieras med rektorsmedel. Vid SLU finns vissa medel som lärare kan söka för projekt relaterade till högskolepedagogik.

Bland de kontaktade lärosätena finns exempel på att verksamheten som ansvarar för högskolepedagogiskt stöd också har en roll i relation till "excellenta lärare" eller andra former av meriteringssystem för lärare. Vid KI har den aktuella enheten en identifierad roll inom deras kvalitetssystem för utbildning.

Se bilaga 5 för lite fler kommentarer angående andra lärosäten.

Våra egna reflektioner kring oklarheter i uppgifter och uppdrag vid ITM Lärande

Det har varit svårt att få en bra överblick av institutionens KTH-övergripande uppdrag och institutionens ekonomi. Vi har fått mycket hjälp av personal från ITM-skolan och ITM Lärande och vi har förstått att det tagit mycket tid inom ITM att reda ut olika saker. Vi noterar också att delar av institutionen ägnar mycket tid åt administration som inte stöds av eller omfattas av ordinarie systemstöd.

Vårt uppdrag är att lyfta fram sådant som vi anser behöver klargöras, inte att exakt peka ut lösningar. Nedan följer våra egna reflektioner inom några områden som vi uppfattar som centrala för att få en större tydlighet i förutsättningarna för och förväntningarna på ITM Lärande och KTH-övergripande uppdrag.

Avsättningar/avlyft direkt från Gru- och Fofu-anlagen

En väsentlig skillnad mellan ITM Lärande och andra institutioner vid KTH är att ITM Lärande får betydande anslag från Fofu- respektive Gru-anslaget, utöver det som fördelas ”på vanligt sätt” inom KTH:s nuvarande resursfördelningsmodeller. Från Fofu-anslaget avsätts cirka 27 mnkr och från Gru-anslaget avsätts cirka 22 mnkr till ITM Lärande. Av de 22 mnkr ska 4 mnkr användas till e-lärande. För övrigt saknas närmare specifikation om vad medlen ska användas till även om verksamheten vid Vetenskapens hus sedan ett antal år finansieras med Fofu-medel. Vi tolkar det som att dessa avlyft inom Fofu- och Gru-anslaget bör ses som en sorts ram för det vi kan kalla för storleken på de KTH-övergripande uppdrag som indirekt eller direkt ligger på ITM Lärande.

Nästan alla vi haft samtal med inom KTH efterlyser tydligare uppdrag till ITM Lärande och därmed också för vad de 27 + 22 mnkr ska gå till. Som vi tolkar det efterlyser framför allt ITM:s skolledning och GA också att KTH-övergripande uppdrag vid ITM Lärande blir mer känt inom KTH och att man inom KTH vet hur och på vilket sätt uppdragen omsätts i stöd och hur stödet och de andra aktiviteterna finansieras. I intervjuer med personer som för flera år sedan var inblandade i aktiviteter som idag ligger på ITM Lärande har det inte heller framkommit att det i något visst tidigare läge funnits ett sammanhållet och tydligt formulerat KTH-övergripande uppdrag, även om det har funnits ansatser till detta likaväl som det tidigare funnits tydligare strukturer för vem och vilka inom KTH det varit som arbetat med och ansvarat för dessa frågor.

Vi menar att det därför behövs ett fortsatt arbete för att identifiera, formulera och följa upp övergripande KTH-uppdrag till ITM Lärande. KTH-övergripande uppdrag till ITM Lärande bör rimligen utgå från de behov som andra delar av KTH har.

Vi menar att ett sådant fortsatt arbete bör inkludera att ta ställning till de uppgifter kring nätverk, plattformar och grupper som idag på ett eller annat sätt hanteras av ITM Lärande och som riktar sig mot KTH:s lärare, liksom den representation i några internationella sammanslutningar med koppling till högskolepedagogik som idag ligger under KTH Lärande. Vi menar att det inom ramen för ett sådant fortsatt arbete även bör ingå att se över ett flertal av de mindre uppdrag som idag läggs på ITM Lärande, för att så långt det är möjligt inkludera dem i sammanhållna KTH-övergripande uppdrag eller i vart fall att lägga samman flera mindre uppdrag i färre större uppdrag.

I verksamhetsplanen för 2023-2025 nämns vidare Arena för Ledarskap och pedagogik, ALP, som en gruppering som har ansvar för strategiska mål och satsningar när det gäller bland annat pedagogik. Den är dock obsolet. ALP har i praktiken upphört. **Vi menar att ALP därför även formellt bör**

avvecklas. Dessutom är pedagogik bara en del av institutionens verksamhet och som vi tolkar det rör de KTH-övergripande uppdragen vid ITM även annat än högskolepedagogik, se nedan för reflektioner om gränsdragningen gentemot personalavdelningen.

Vi menar att en eller flera befintliga grupperingar inom KTH behöver identifieras, som kan ta ansvaret för att föreslå och eventuellt också besluta om KTH:s satsningar inom högskolepedagogik, digitalt lärande samt teknikvetenskaplig kommunikation och språk. Vi menar att det ryms inslag inom alla dessa områden i KTH-övergripande uppdrag till ITM Lärande.

Utifrån intervjuerna gör vi bedömningen att den mest betydelsefulla delen av ett KTH-övergripande uppdrag till ITM Lärande rör högskolepedagogik. Vi menar vidare att det idag är rimligt att se digitalt lärande som en del av högskolepedagogiken, att det därför är rimligt att formulera ett KTH-övergripande uppdrag inom högskolepedagogik där digitalt lärande ingår.

Det finns flera övergripande grupperingar/funktioner vid KTH som skulle kunna vara tänkbara för att formulera, besluta om och följa upp ett sådant uppdrag: rektor, rektors ledningsgrupp, fakultetsrådet, grundutbildningsutskottet, forskarutbildningsutskottet, PA-gruppen, utvecklingsprogrammet Framtidens utbildning, gruppen som samlar vice ordförande i fakultetsnämnderna. Som vi ser det är det även möjligt att fördela ansvaret för beredning, beslut och uppföljning av det KTH-övergripande uppdraget till ITM Lärande som gäller högskolepedagogik mellan flera av de nämnda funktionerna, till exempel genom att en funktion blir ansvarig för beredning medan en annan funktion får ansvar för beslut och uppföljning.

Som vi uppfattar det är det vanligt att andra lärosäten med lite större omfattning på det högskolepedagogiska stödet har någon funktion för beredning, beslut och uppföljning av det stödet, en funktion som leds av någon från rektorsnivån, en vicerektor eller prorektor, och med kollegial representation från lärosätets olika delar.

Administrativa utmaningar inom ITM Lärande

Vid våra samtal med olika personer inom ITM och ITM Lärande har det framkommit att administrationen inom vissa områden är omfattande. Det gäller till exempel en omfattande internfakturering av kurser eller delar av kurser inom KTH men också i viss utsträckning utanför KTH (oklart för oss hur omfattande faktureringen är till andra lärosäten). Detta gäller framförallt avdelningen för språk och kommunikation, men även högskolepedagogik avser att börja internfakturera för kurs på forskarnivå. Med ledning av hur uppdrag till ITM Lärande formuleras behöver finansieringsformerna för uppdraget/uppdragen redas ut, med fokus att det ska vara så enkelt som möjligt, både att administrera och att använda inom KTH.

En annan administrativ utmaning är att institutionen idag får många enskilda beslut om resurstilldelning och uppdrag som angränsar till varandra och som i vissa fall kommer sent på året.

Vi uppfattar också att lärarutbildningarna genererar en del extra administration. Detta lämnar vi dock utanför vår översyn eftersom det pågår andra utredningar om lärarutbildningarna för närvarande.

Språk och kommunikation

Vi menar att de avlyft som idag görs till ITM Lärande implicit inrymmer förväntningar på utveckling av KTH-övergripande undervisning inom språk och kommunikation. Den verksamheten finansieras idag i väsentlig grad av den ordinarie fördelningen av Gru-medel (dock inte alltid direkt till ITM Lärande,

utan via internfakturering till andra skolor) men som vi ser det är det rimligt att någon funktion inom KTH får uppdraget att formulera, följa upp och utveckla KTH-övergripande ambitioner inom det vi kan kalla kommunikativa färdigheter inom ingenjörsutbildningar.

Som vi uppfattat det vill avdelningen för språk och kommunikation inrikta verksamheten mot kompetenser inom teknikvetenskaplig kommunikation snarare än att erbjuda kurser inom olika språk.

Vi noterar att kurser i svenska och engelska har en särställning då de ges i relativt stor omfattning, framförallt till inkommande masterstudenter, utbytesstudenter och doktorander. Kurser i svenska ges även till anställda (utöver doktorander), se mer nedan. Vi menar också att man behöver ta ställning till exempel vem inom KTH som ger och ansvarar för kurser i retorik och skrivande som erbjuds både som kurser och i seminarieform (stöd till skrivande ges även av KTHB se nedan).

Om inriktningen i framtiden ska vara teknikvetenskaplig kommunikation, till exempel med inspiration från Chalmers, menar vi att detta område bör specificeras och sättas i ett KTH-övergripande perspektiv. Eftersom ITM Lärande inte ansvarar för några ingenjörsutbildningar menar vi att det behövs en sammanvägd bedömning av vilken typ av kommunikativa kompetenser som ska ingå i KTH:s ingenjörsutbildningar och hur detta ska vara tillgängligt för utbildningsprogrammen.

Som vi ser det behövs det därför även här ett fortsatt arbete inom KTH där någon eller några befintliga funktioner får i uppdrag att bereda, föreslå, besluta och följa upp gemensamma satsningar på utbildning i kommunikativa kompetenser för ingenjörer.

Eftersom behoven och förväntningarna här skiljer sig från behov och förväntningar inom högskolepedagogik kanske det inte ska vara samma funktion/funktioner som tar fram sådana förslag, även om vi menar att det troligen är bland de tidigare nämnda funktionerna som ett sådant ansvar lämpligen fördelas.

Gränsdragning mot KTHB

Vi har uppfattat att KTHB har verksamhet (handledning och workshoppar) inom akademiskt skrivande (CAS) och retorik som utförs med personal från ITM Lärande. Personalen konteras hos KTHB. ITM Lärande erbjuder kurser i vetenskapligt skrivande och retorik till doktorander och studenter. **Vi menar att det behöver klargöras var sådan verksamhet ska finnas inom KTH och om den framöver bör samordnas hos avdelningen för språk och kommunikation på ITM Lärande eller på KTHB. Som vi ser det behöver även finansieringen av den här verksamheten klargöras, bland annat för att undvika den höga graden av internfakturering av doktorandkurser i vetenskapligt skrivande.** Som vi uppfattat det uppstår en betydande intern administration med både internfaktureringar och konteringar.

Gränsdragning mot personalavdelningen

Personalavdelningen har i uppdrag att erbjuda och genomföra kompetensutveckling för KTH:s personal. Enligt verksamhetsplan för verksamhetsstödet för 2023-2025 finns, som noterat, ett uppdrag att ”etablera en plattform för medarbetar-, chef- och ledarskapsutveckling i form av en samlingsportal för tjänster och utvecklingsinsatser. Under 2023 kommer uppdraget drivas i projektform. Åtterrapporering: Löpande till Arena för Ledarskap och pedagogik (ALP) och universitetsdirektören. Resurser/bemanning: Personalavdelningen i samråd med institutionen för lärande, IT-avdelningen, kommunikationsavdelningen och institutionen för lärande vid ITM-skolan.”

I personalavdelningens regi bedrivs en mängd aktiviteter. ITM Lärande bidrar med resurser för utbildning i svenska för anställda, som internfaktureras. Även vissa aktiviteter inom JML-området ges i

samarbete med bland andra ITM Lärande, men även andra institutioner inom ITM och ABE är involverade. **Vi menar att ansvar för och genomförande av dessa aktiviteter behöver redas ut bland annat eftersom ALP inte längre finns.**

Lärplattform för förberedande kurser

Tidigare fanns en avsättning i verksamhetsplanen till ITM Lärande för arbetet med lärplattformen som används för förberedande kurser och vissa andra kurser. Det har från 2024 ersatts av ett uppdrag till EECS och SCI som är de skolor som ger sådana kurser (men utan öronmärkta medel). **Vi har uppfattat att diskussioner pågår mellan EECS, SCI och ITM Lärande i syfte att lösa ansvaret för drift och underhåll av dessa plattformar.**

Livslångt lärande-kurser

Vi observerar att institutionen har inrättat ett flertal kurser inom ramen för satsningen på livslångt lärande. ITM Lärande står för en mycket stor andel av KTH:s kurser inom livslångt lärande.

Vetenskapens hus

KTH:s del av finansieringen av Vetenskapens hus sker via Fofu-anslaget vilket ter sig underligt med tanke på den verksamhet som bedrivs där. Att det är så verkar ha något luddiga historiska orsaker (såsom lägre oh på Fofu och/eller myndighetskapital på Fofu som kunde användas). **Oavsett de historiska skälen bör detta ses över.** KTH hanterar själv hela kostnaden för oh/täckningsbidrag och de andra parterna Stockholms universitet och Stockholms stad går endast in med sina andelar (4,2 mnkr). Dock sker därutöver en reduktion av SU:s del på grund av lokalkostnader på SU, vilket vi också menar är märkligt (oklart för oss hur mycket detta är i kr). Det verkar även rimligt att det, i vart fall till en del, går att samordna användningen av labblokalerna med annan verksamhet inom KTH. **Vi menar att KTH och Stockholms universitet gemensamt, eventuellt med deltagande också från Stockholms stad, bör se över den gemensamma finansieringen av Vetenskapens hus, inte minst för att förtydliga vem som betalar vad och varför man i slutändan väljer det finansiering man gör.**

Bilaga 1 Uppdragsbeskrivning

Dokumentdatum 2024-02-19 Diarienummer V-2024-0214

<i>Uppdragets namn</i>	Översyn av ITM Lärandes övergripande uppgifter
<i>Beställare</i>	Rektor
<i>Ansvarig för uppdraget</i>	Avdelningschef för ledningskansliet

<i>Bakgrund och nuläge</i>	<p>ITM Lärande är organiserat i avdelningarna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Digitalt lärande • Lärande i STEM • Språk och kommunikation • Centrumet Vetenskapens Hus. <p>ITM Lärande erhåller riktade GRU-medel och FoFU-medel till forskning, utveckling och utbildning inom e-lärande och högskolepedagogik. Verksamheten vid ITM Lärande finansieras även genom separata beslut eller satsningar, t.ex. för e-lärande, JML och språk. I dag saknas det en sammanhållen styrning av ITM Lärande och en samsyn om vilka förväntningar som KTH har på ITM Lärande.</p>
<i>Syfte</i>	Att tydliggöra styrningen av de uppgifter som ligger på ITM Lärande och att säkerställa att dessa dimensioneras, organiseras och finansieras för att svara mot KTH:s behov och mål.

<i>Uppdragets mål och resultat</i>	<p>Uppdraget omfattar att:</p> <ul style="list-style-type: none"> • klargöra vad de olika uppgifterna som ryms inom ITM-lärande grundar sig i, vilka eventuella beslut som beskriver de olika uppgifterna och hur de olika uppgifterna ska rapporteras; • beskriva de inbördes relationer som finns mellan de olika uppgifterna inom ITM-lärande och till andra angränsande uppgifter inom KTH; • klargöra finansieringen för respektive uppgift inom ITM-lärande och de beslut som ligger till grund för finansieringen; • lämna förslag på förtydliganden av de olika uppgifterna som ITM-lärande har inom KTH och att ange för- och nackdelar med alternativa förslag på en sammanhållen styrning av de uppgifter som ITM Lärande har.
<i>Roller, deltagare och resursbehov</i>	<p>Översynen genomförs av Erik Fahlbeck och Åsa Gustafson vid ledningskansliet tillsammans med institutionens prefekt Arnold Pears.</p> <p>I utredningen kommer det finnas behov av att inhämta information från exempelvis skolledning, företrädare för olika avdelningar inom verksamhetsstödet, fakultetsrådet, THS och företrädare för olika delar av ITM Lärande.</p>
<i>Mottagare av resultatet</i>	Mottagare av resultatet är universitetsdirektör och rektor.
<i>Beroenden och avgränsningar</i>	<p>Översynen ska inte utvärdera kvaliteten i verksamheten.</p> <p>Resultatet av översynen kommer att användas som diskussionsunderlag inför kommande verksamhetsplanering och beslut om budget.</p>
<i>Risker</i>	<p>Risk för att översynen skapar oro i organisationen.</p> <p>Risk för att översynen tar för stor tid i anspråk och inte blir klar i tid.</p>
<i>Plan för uppdraget</i>	Översynen genomförs under perioden mars till och med september 2024. Uppdraget ska slutredovisas 30 september 2024.

Bilaga 2 Intervjuade personer inom uppdraget

ITM-skolan

Skolchef Pär Jönsson och kanslichef Christina Carlsson

Prefekt Arnold Pears

Verksamhetscontroller Patrick Borgerot

GA Frauke Urban, f.d. GA Anna Jerbrant och utbildningsadministrativt ansvarig Andreas Alm Arvidsson

Avdelningschefer inom ITM Lärande

Anna-Karin Högfeldt

Morgan Mickelsson

Ida Pinho

Marcus Angelin

Övriga KTH

Grundutbildningsansvariga

Eva Liedholm Johnson, ABE

Gunnar Tibert, SCI

Markus Hidell, EECS

Torbjörn Gräslund, CBH

Övriga

Dekanus Sofia Ritzén och prodekanus Nina Wormbs

Framtidens utbildning (Joakim Lilliesköld och Per Fagrell)

Eva Malmström Jonsson, f.d. prorektor

Lena Gumaelius, f.d. Skolchef ECE-skolan

Fredrik Oldsjö, biträdande universitetsdirektör och f.d. SU

Anders Johansson, utredare, f.d. ECE-skolan

Per Fagrell, utredare

Johanna Ekander, personalavdelningen, gruppchef Karriär och kompetens, Equality office och relocation

Emil Wik, THS (chef för utbildningsinflytande)

Avstämningar har gjorts med rektor och universitetsdirektör samt med rektors ledningsgrupp (2024-06-18 och 2024-09-10)

Andra lärosäten

Daniel Jacobsson, LTU, chef för verksamhetsstödet vid LTU

Klara Bolander Laksov, SU, chef för Centrum för universitetslärarutbildning och professor vid institutionen för pedagogik och didaktik

Mattias Bingerud, Chalmers, rådgivare till vicerektor för utbildning och livslångt lärande och ingår i grundutbildningens ledningsgrupp.

Roger Pettersson, SLU, chef för avdelningen för lärande och digitalisering

Terese Stenfors, KI, professor verksam vid enheten för undervisning och lärande samt professor i medicinsk pedagogik vid institutionen för lärande, informatik och etik

Maria Watter KI, verksamhetschef vid enheten för undervisning och lärande

Bilaga 3 Översikt av intäkter till ITM Lärande

ITM Lärande översikt intäkter				
Sammanställning 240918				
Denna sammanställning ska inte ses som exakt överensstämmande med budget och/eller verkliga intäkter. Den ska ses som en överblick över varifrån medel till ITM Lärande kommer och vilka vägar de kommer.				
Institutionens intäkter för 2024 beräknas uppgå till drygt 140 mnkr				
MOA	institutionsgemensamt			
MOB	lärande i STEM			
MOD	digitalt lärande			
MOE	språk och kommunikation			
MOI	institutionsövergripande klusterenhet forskning, forskare samverkar mellan enheterna			
	mnkr	org	förklaring	Kommentar
GRU från VP 2024				
HST o HPR	22		budgeterat	HST o HPR till avd 22 mnkr: MOB Lärande i STEM 6,9 mnkr, MOD digitalt lärande 3,6 mnkr, MOE språk o kom 11,7 mnkr
HST o HPR	1,2	MOA	budgeterat för betalande	MOA institutionsgemensamt 1,2 mnkr för betalande (avser språk)
Centrala avlyft (i VP)				
e-lärande för senare fördelning	9,1	MOD	V-2024-0029 med uppdrag	
Förstärkning till skolor (i VP)				
ITM Lärande	22,2		varav 4 mnkr avser e-lärande, i övrigt inte specificera	Fördelning av medel ITM Lärande 22,2 mnkr: MOB Lärande i STEM 10,1 mnkr, MOD digitalt lärande 4,0 mnkr, MOD digitalt lärande 6,0 mnkr, MOE språk o kom 1,2 mnkr
integrering av JML i utbildningen	0,5	MOB	V-2024-0074	
förstärkning språkkurser	3,4	MOE	V-2015-0354, "för att säkerställa tillgången till språkutbildning"	
GDH	1,5	MOB	Lena Gumaelius och Anders Rosén	
Övrigt GRU (ej i VP)				
Utveckling VFU i lärarutbildningen	0,6	MOB	V-2024-0117 i enlighet med RB	
Språkkurser till betalande	4	MOE	internfakturering, bygger på ök sedan ca 2011, har inte hittat något beslut (Tina Murray)	
internfakturering från språk	1,6	MOE	teknikvetenskaplig kommunikation som inslag i kurser på andra skolor	
uppdragsutbildning			läraryft m m Skolverket? Inget för 2024?	
FOFU från VP 2024				
Basfinansiering	5,9		del av ITM:s basfinansiering	varav 4,6 mnkr till MOI institutionsövergripande klusterenhet forskning, övrigt 1,3 mnkr till MOA institutionsgemensamt
Prestationsmedel foubt/examination	2,8	MOI	del av ITM:s basfinansiering	till MOI institutionsövergripande klusterenhet forskning
Prestationsmedel ext medel + publ	0,9	MOA	del av ITM:s basfinansiering	till MOA institutionsgemensamt
Strategiska medel (i VP)				
förstärkningsmedel AlbaNova	1,6	MOG	AlbaNova/Albano	
startbidrag Stefan Stenbom	0,5	MOD		
GDH uppdrag	0,75	MOB		
lektorat Tahsmed	0,5	MOI		
SFO Digital futures Arnold Pears	0,1	MOB		
SFO Digital futures Stefan Hratsinski	0,6	MOD		

	mnkr	org	förklaring	Kommentar	
Övriga medel (i VP)					
ITM lärandemedel	26,9		inkl Vetenskapens hus 4,2 mnkr (KTH:s andel) + ca 7 mnkr (OH)	Fördelning av ITM lärandemedel 26,9 mnkr: MOB Lärande i STEM 3,2 mnkr, MOD digitalt lärande 4,7 mnkr, MOG Vetenskapens hus 11,1 mnkr, MOI institutionsövergripande klusterenhet forskning 7,9 mnkr	
Digital futures SFO Anne-Kathrin Peter	0,25	MOB			
J Rinder, vistelse Tokyo	0,12	MOE			
samfin Euproj Erasmus	0,7	MOB			
fackligt uppdrag	0,25		Annica Hoffberg		
GDH Lena Gumaelius	0,35	MOB			
Övrigt FOFU (ej i VP)					
internfakturering från språk	2,3	MOE	doktorandkurser i vetenskapligt skrivande		
internfakturering från lärande i STEM		MOB	aviserade att de kommer att internfakturera för doktorandkurs from ht2024		
externa medel	17,8		endast till lärande i STEM och e-lärande och exklusive externa bidrag till Vetenskapens hus (se nedan)	Externa medel 17,8 mnkr: MOB Lärande i STEM 13,6 mnkr, MOD digitalt lärande 4,3 mnkr	Ingår medel till mattecoach här?
Vetenskapens hus			KTH:s bidrag ingår i ITM lärandemedel, fofu övriga medel (4,2mnkr + ca 7 mnkr för oh)		
Partner SU	4,2	MOG	kostnader för lokaler på Bergianska dras bort innan SU betalar till KTH (oklart hur mycket)		
Partner Stockholms stad	4,2	MOG			
Tre kommuner är partner	3	MOG	1 mnkr/år		
Skolor med partnerskap	?	MOG	ca 40 st 2024/25		
Strömbokningar fr andra skolor	1	MOG	cirka		
Aktiviteter som betalas av enskilda	?	MOG			
Sponsorbidrag Scania	0,2	MOG			
Sponsorbidrag Astra	0,6	MOG			
Annat					
internfakturering svenska för anställda	1,7	MOE	personalavdelningen		
Konteringar			uppgår till totalt ca 4 tjänster		
KTHB			1,5 tjänst från språk för CAS	CAS, Centrum för akademiskt skrivande, på KTHB. Är inte kurser. Studenter bokar in sig och får handledning i skrivande (jmf teknivetenskaplig kommunikation som ges som inslag i vissa kurser och internfaktureras av språk till andra skolor)	
digitalt lärande			1,0 tjänst från språk		
Stefan Stenbom			IT-portföljen?		
Lena Gumaelius			?		
Summa	143,32				
Övrigt					
breddad rekrytering, underhåll av plattformar för förberedande kurser			Uppdrag till EECS och SCI i VP2024, p 1.7 men utan medelstilldelning. Plattformarna finns hos Lärande. 2023 var tilldelningen 3,2 mnkr.	Förhandlingar pågår mellan EECS/SCI och ITM Lärande	
e-lärandesatsning			tidigare år sent beslut/fakturaunderlag (november) från IT-avdelningen, projektmedel från utbildningsportföljen 2,5 mnkr.		
Teknikåttan					
genomförs av Vetenskapens hus men ser inte ut att ha någon särskild finansiering					
Källa: KTH:s VP 2024-2026, budget för ITM Lärande och uppgifter om Gru-fördelning 2024 och Fofu-fördelning 2024 för ITM Lärande samt uppgifter från verksamhetscontroller och avdelningschefer vid ITM Lärande.					

Bilaga 4 Synpunkter från respondenterna inom KTH

Förväntningar och reflektioner från skolledningen

Vi har samtalat med skolledningen, skolchef Pär Jönsson, kanslichef Christina Carlsson men inkluderar även reflektioner från Anna Jerbrant, tidigare GA, Frauke Urban, nuvarande GA och Andreas Alm Arvidsson, utbildningsadministrativt ansvarig vid ITM. De senare intervjuades som representanter för grundutbildningsansvariga men vi tolkade en stor del av deras kommentarer som relevanta ur ett skolperspektiv.

Det övergripande intrycket är att skolan i hög grad efterfrågar en ökad tydlighet i vad det är ITM Lärande ska erbjuda resten av KTH eller med andra ord hur de KTH-övergripande uppgifterna till ITM Lärande faktiskt ser ut. Skolledningen gav uttryck för att verksamheten vid ITM Lärande påtagligt skiljer sig från verksamheten vid skolans andra institutioner och att verksamheten vid ITM Lärande är komplex och består av olika delar som i några fall är tydligt skilda från varandra. Verksamheten vid Vetenskapens hus är speciell och har få kopplingar till övrig verksamhet vid institutionen, enligt ledningen. Vi tolkar också ledningen för ITM som att de uppfattar att verksamheten vid språk och kommunikation till stora delar är skild från resten av verksamheten vid institutionen. För den verksamheten noterar ledningen för ITM också att de har ambitionen att bedriva forskning men att de anställda där i allt väsentligt har en annan kompetens och är anställda som adjunkter.

I diskussionerna med både Pär och Christina och Anna, Frauke och Andreas framkommer ett behov av förtydligande till institutionens samlade resurstilldelning. Idag får ITM Lärande resurser på särskilda sätt i ett flertal fall och förutom att det är svårt att överblicka så är det även i flera fall oklart varför man får vissa resurser och hur besluten om dessa resurser tas.

I diskussionerna med Anna, Frauke och Andreas framkommer också att ITM Lärande har flera delar av sin verksamhet som är unika för KTH och som därmed saknar det vi kan kalla för ett generellt administrativt stöd. Det gäller till exempel viss hantering av studenter från andra länder och andra svenska lärosäten, inklusive doktorander. Eftersom KTH saknar enhetliga system inom flera av institutionens områden leder det till mycket administration av enskilda fall.

För enheten som arbetar med digitalt lärande har såväl skolledningen som Anna, Frauke och Andreas också frågor som de uppfattar som oklara. Enheten för digitalt lärande bedriver forskning men erbjuder också stöd för KTH:s lärare. Vi uppfattar att det är oklart vad detta stöd ska bestå i. Här finns idag ett samarbete med it-avdelningen och avvägningar mellan vem som gör vad görs i huvudsak inom ramen för portföljstyrningen under it-avdelningen. Detta samarbete har, som vi uppfattat det, utvecklats väl under senare år. Avvägningar mellan vad som kan anses vara tekniskt- respektive pedagogiskt stöd görs mellan it-avdelningen och avdelningen för digitalt lärande men icke desto mindre uppfattar vi att ITM-skolan anser att det finns oklarheter i vad det pedagogiska stödet kopplat till digitalt lärande ska bestå i.

En oklarhet, som vi uppfattat det, är hur lärarnära stödet inom digitalt lärande ska organiseras och vem inom KTH det är som ska ansvara för till exempel uppbyggnad och spridning av kompetenser inom digital examination. Som vi tolkar det upplever lärare vid andra institutioner på ITM och inom andra delar av KTH att det riktigt lärarnära stödet inte erbjuds från enheten för digitalt lärande.

En generell kommentar från skolledningen är att delar av verksamheten vid ITM Lärande, tydligast illustrerad genom Vetenskapens hus, inte följer mallen för annan verksamhet vid skolan, det vill säga

eftersom delar av verksamheten är universitetsövergripande respektive inte inkluderar någon forskning eller traditionell undervisning passar den egentligen inte under en skola eller en vanlig institution.

Vi uppfattar också att skolledningen är osäker på om det följer några särskilda förväntningar på de relativt stora anslag, 22 mnkr inom Gru respektive 27 mnkr inom Fofu som ITM Lärande får.

Förväntningar och reflektioner från institutionen

Under hela arbetet med översynen och rapportskrivandet har vi haft möten med prefekten vid ITM Lärande, Arnold Pears. Han har återkommande efterfrågat tydligare uppdrag till ITM Lärande. Vad förväntas ITM Lärande erbjuda universitetet som helhet inom ramen för någon form av KTH-övergripande uppdrag, utifrån de anslag man får inom Fofu respektive Gru, utöver den vanliga interna resursfördelningsmodellen? Arnold har även lyft fram utmaningen med att hantera enskilda beslut om resurstilldelning, som i vissa fall kommer sent under året. Vi har också uppfattat att institutionen, som en följd av ändringar i beräkningen av täckningsbidrag som infördes med den nya resursfördelningsmodellen för grundutbildning, i praktiken fått en minskning av anslagen som inte motiveras utifrån ändrade uppdrag utan bara som ett resultat av den förändrade modellen.

Våra intryck är vidare att institutionen, inklusive alla avdelningar, under senare år genomfört ett omfattande arbete i syfte att få en tydligare bild av institutionens ekonomi, inklusive att succesivt förtydliga varifrån resurser kommer och hur resurser fördelas och följs upp internt.

Avdelningen lärande i STEM

Vi har uppfattat att avdelningen för lärande i STEM upplever att det tidigare fanns en lite större tydlighet när det gäller vilket högskolepedagogiskt stöd KTH på ett övergripande plan förväntar sig, bland annat via ett tidigare högskolepedagogiskt råd under ledning av prodekanus, även om det KTH-övergripande uppdraget inte var helt tydligt då heller. Avdelningen vill se en större tydlighet i de uppdrag och förväntningar som ligger på avdelningen.

Vi uppfattar också att avdelningen numera i betydande del själva utformar sina uppdrag genom att tolka centrala styrdokument och att utgå från tidigare uppgifter. Som vi uppfattar det arbetar avdelningen till exempel med en rad olika "fora", och/eller nätverk, för KTH:s lärare med koppling till pedagogiska aspekter på utbildningen vid KTH utan att det finns formella beslut som anger varför just ITM Lärande ska arbeta med dessa nätverk, vad som ska åstadkommas eller hur mycket resurser som ska läggas på dem.

Vi uppfattar också att avdelningen lärande i STEM menar att det idag är oklart vem som ansvarar för vad, när det gäller arbetet med JML inom KTH och att den otydligheten direkt berör avdelningen. Vi tolkar det också som att avdelningen tidigare haft en mer aktiv roll i KTH:s arbete med ett meriteringsprogram för KTH:s lärare, ett initiativ som det idag inte arbetas aktivt med.

Avdelningen har även uppdrag och uppgifter inom KTH:s kvalitetssystem för utbildning, bland annat kopplat till kursanalyser, uppdrag som inte heller verkar vara specificerade.

Avdelningen digitalt lärande

Inom avdelningen för digitalt lärande uppfattar vi att de har en betydande utmaning i planeringen av avdelningens uppdrag och resurser eftersom det under senare år varit vanligt med beslut som kommer sent under året. Som vi uppfattar det är en konsekvens av den betydande osäkerheten i finansieringen att viss personal inom avdelningen konteras vid andra avdelningar inom KTH.

Vi uppfattar också att det inte finns något tydligt sammanhållet KTH-övergripande uppdrag inom digitalt lärande. Avdelningen menar dock att samarbetet med it-avdelningen, trots detta, har utvecklats väl och att styrningen genom delpportföljen idag fungerar. Till exempel har man numera en process för att fördela uppdrag mellan sig. Man har också tydliggjort gränserna för ansvar inom det vi kan kalla digitalt stöd, det vill säga man har förtydligat gränserna mellan it-avdelningens ansvar för tekniskt stöd respektive avdelningen för digitalt lärandes ansvar för pedagogiskt stöd. Även om det i praktiken kan vara utmanande att skilja dessa åt finns idag processer för avstämning och fördelning av arbetet.

Vi uppfattar att avdelningen har möten med flera nätverk inom KTH och kontinuerliga och täta kontakter med it-avdelningen för att förankra det stöd man erbjuder KTH:s lärare. Stöd inom digitalt lärande erbjuds bland annat genom digitala lunchseminarier och workshops efter förfrågningar från studierektorer eller GA. Avdelningen säger också att de har många uppsökande aktiviteter och vi uppfattar att de också kontinuerligt publicerar forskningsresultat internt inom KTH.

Avdelningen har även fått uppdrag inom Unite!. Vi uppfattar att finansieringen är oklar inom det området.

Avdelningen språk och kommunikation

När det gäller avdelningen för språk och kommunikation uppfattar vi att de saknar ett tydligt formulerat KTH-övergripande uppdrag, att avdelningen menar att det inte är tydligt vilka förväntningar KTH som helhet har på avdelningen. Som vi uppfattar det utgår avdelningen därför i hög grad från styrdokument och KTH:s verksamhetsplan när de planerar sin verksamhet. Vi uppfattar att de också utgår från kontakter med PA, kursansvariga, internationella koordinatörer, internationell strateg och även externa i till exempel industrin.

Vi uppfattar att inriktningen inom avdelningen går mot att i ökad utsträckning bidra med kommunikativa kompetenser och att se till exempel språk som en delmängd inom detta område. Avdelningen ser här "motsvarande verksamhet" vid Chalmers som en inspirationskälla. Avdelningen har ett stort antal kurser på grundnivå men också för doktorander. De samarbetar med KTHB inom ramen för CAS, Centrum för akademiskt skrivande.

Avdelningen samarbetar även med personalavdelningen när det gäller språkkurser till anställda, främst kurser i svenska till anställda med utländsk bakgrund.

Vi uppfattar att avdelningen har en komplicerad administration när det gäller kurser, så till vida att dessa ofta berör utländska studenter som i sin tur har olika villkor för de kurser de läser vid KTH. Detta gäller även, som vi uppfattar det, doktorander från andra lärosäten. Avdelningen har även en betydande intern fakturering för insatser där de ger enstaka inslag i andra kurser på andra institutioner och skolor och för till exempel kurser i samarbete med personalavdelningen.

Centrum Vetenskapens hus

När det gäller Vetenskapens hus uppfattar vi att avdelningen tycker att uppdraget är tydligt och att samarbetet med Stockholms universitet och Stockholms stad fungerar bra. Uppdraget omfattar i huvudsak att bidra till ett ökat intresse för naturvetenskap i allmänhet och utbildningar i STEM i synnerhet, hos barn, ungdomar och lärare men omfattar även breddad rekrytering, inklusive

Teknikåttan⁴ och hållbar utveckling. Administrativa utmaningar finns dock till exempel när det gäller hanteringen av ersättning från skolor och enskilda som tar del av enstaka aktiviteter.

Vi uppfattar också att det finns oklarheter i KTH:s finansiering av Vetenskapens hus, så till vida att de idag finansieras med Fofu-medel och att hanteringen av kostnader för oh är en särlösning där Stockholms universitet och Stockholms stad inte bidrar.

Förväntningar och reflektioner från grundutbildningsansvariga och Framtidens utbildning

Vi har talat med de grundutbildningsansvariga, GA, för samtliga skolor på KTH. Synpunkter från GA från ITM har i väsentliga delar lyfts in ovan. I flera fall sammanfaller mer generella synpunkter på ITM Lärande med kommentarer från GA från de andra skolorna, enligt kommentarerna nedan.

En övergripande observation är att de grundutbildningsansvariga inte har någon tydlig bild av vilket KTH-övergripande uppdrag ITM Lärande har och därmed heller inte någon tydlig bild av vilket stöd ITM Lärande faktiskt erbjuder KTH:s lärare. Flera av dem påpekar att verksamheten vid Vetenskapens hus är viktig för KTH, att det är viktigt att KTH har ett aktivt högskolepedagogiskt stöd och att de högskolepedagogiska kurserna är värdefulla.

Vi tolkar det som att flera GA saknar ett (riktigt) lärarnära stöd inom digitalt lärande.

Vi uppfattar också att några GA från andra skolor har positiva erfarenheter av olika former av pedagogiskt stöd från olika delar av ITM Lärande men att andra GA verkar sakna kunskap om flera av de möjligheter till stöd som ITM Lärande kan erbjuda. Som vi tolkar det finns ett flertal goda exempel där personal från ITM Lärande aktivt bidragit till lärarnas möjligheter att utveckla pedagogiken i sin undervisning vid olika delar av KTH inom ramen för program, i lärarlag eller vid enskilda institutioner, samtidigt som vi får intrycker att verksamheten vid ITM Lärande inte är väl spridd ens bland alla GA.

För oss är det också mycket tydligt att GA från EECS och SCI menar att dialogen kring de digitala lärplattformarna som Resurscentrum för nätundervisning, RCN, tillhandahåller behöver förbättras, att transparensen i redovisningen av kostnader för att utveckla och tillhandahålla sådana plattformar behöver förbättras och att finansieringen av den verksamheten behöver diskuteras gemensamt med längre framförhållning och med större öppenhet, som ett gemensamt åtagande.

Vårt intryck är vidare att verksamheten vid enheten för språk och kommunikation inte är så väl känd.

Vi har också talat med ledningen för Framtidens utbildning. Bilden av oklarhet i de KTH-övergripande uppdragen till ITM Lärande bekräftades, som vi uppfattade det, också av Framtidens utbildning. Uppdraget till Framtidens utbildning överlappar uppdraget till ITM Lärande, så till vida att Framtidens utbildning arbetar med de kompetenser som KTH:s lärare behöver, inklusive högskolepedagogik. Framtidens utbildning har också i uppdrag att på olika sätt arbeta med innehållet i utbildningarna vilket också har anknytning till språk och kommunikation inom ITM Lärande.

Vi tolkade det som att Framtidens utbildning på ett tydligt sätt lyfte utmaningen med att verksamheten vid ITM Lärande är av dubbel natur, å ena sidan forskning och utbildning som på alla andra

⁴ Teknikåttan är en nationell tävling i naturvetenskap, teknik och matematik och vänder sig till alla Sveriges elever i årskurs åtta. Syftet med Teknikåttan är att stimulera ungdomars intresse för naturvetenskap, teknik och matematik (STEM-ämnena) och få fler att upptäcka och välja utbildningar och yrkesinriktningar inom dessa sektorer.

institutioner vid KTH, å andra sidan tillhandahållande av stöd till KTH:s lärare, att den förstnämnda verksamheten till sin grundläggande natur rimligen inte skiljer sig från all annan forskning och utbildning vid KTH medan den andra delen av verksamheten snarare hör hemma inom verksamhetsstödet.

En följd av detta är, som vi tolkar Framtidens utbildning, att den vanliga logiken för akademisk verksamhet, kanske speciellt vid ett så forskningstungt lärosäte som KTH, inte passar för utvecklingen av högskolepedagogiskt stöd eller för annan verksamhet som snarare karaktäriseras av en verksamhetslogik som utmärker verksamhetsstödet vid lärosäten. (Den här typen av iakttagelser och kommentarer var vanlig i diskussionerna om hur det högskolepedagogiska stödet var organiserat vid några andra lärosäten, se detta avsnitt och bilaga 5 om dessa intervjuer.)

Vi uppfattar att Framtidens utbildning menar att de högskolepedagogiska kurser som ITM Lärande ger är bra, att de ger en bra bild av vad forskningen visar och att de på ett generellt plan har bra innehåll men att det är svårt att utifrån den här typen av kurser aktivt utveckla eller åtgärda mer specifika utmaningar i enskilda kurser eller program, det vill säga att det är svårt för enskilda lärare att omsätta kunskapen från dessa kurser i sin vardagliga praktik. Som vi uppfattar det menar Framtidens utbildning att KTH idag, i vart fall till betydande del, inte har utvecklat former för ett mer konkret och direkt högskolepedagogiskt stöd för lärarna, att det saknas kortare moment, workshops eller andra former av kortare pedagogisk kompetensutveckling i det erbjudande som ITM Lärande har.

Vi uppfattar också att företrädarna för Framtidens utbildning menar att ITM Lärande kan bli bättre på att nå ut med sin verksamhet inom KTH, att de och KTH som helhet skulle vinna på om de arbetade mer uppsökande och utåtriktat inom KTH.

Även inom området kommunikation finns tydliga överlapp mellan arbetet inom Framtidens utbildning och verksamheten vid ITM Lärande, så till vida att Framtidens utbildning arbetar med innehållet i utbildningarna och vilka kommunikativa kompetenser som KTH:s studenter kan behöva. Som vi tolkar det menar Framtidens utbildning att dialogen mellan Framtidens utbildning och ITM Lärande bör utvecklas inom dessa områden.

Vi uppfattar också att företrädarna för Framtidens utbildning menar att dialogen mellan Framtidens utbildning och ITM Lärande generellt kan bli djupare och tätare och att en del av anledningen till att den ännu inte är så tät och djup som den skulle kunna vara kan ligga i att man inom Framtidens utbildning inte varit så aktiv med att utveckla den här dialogen.

Reflektioner från personalavdelningen

Vi har även talat med Johanna Ekander vid personalavdelningen. Vi uppfattar att personalavdelningen efterfrågar en större tydlighet i ansvarsfördelningen mellan personalavdelningen och ITM Lärande. Det gäller inte minst inom JML-området där någon kurs (eller motsvarande) tillhandahålls från ITM Lärande men också använder kompetenser från institutionen för industriell ekonomi. Vår tolkning är att det även finns visst överlapp till exempel inom kompetensutveckling för lärare, där ämnen som retorik organiseras av personalavdelningen men där kompetensen ibland hämtas från ITM Lärande. Retorik kanske inte ska ses som en delmängd inom pedagogik men för den som vill förkovra sig pedagogiskt kan retorik vara intressant. Vårt intryck är att personalavdelningen också efterfrågar större tydlighet i ansvarsfördelningen för utbildning i språk (och kommunikation) gentemot personalen.

Idag verkar internfakturering mellan personalavdelningen och ITM Lärande tillämpas i hög utsträckning.

Bilaga 5 Högskolepedagogiskt stöd vid några andra lärosäten

Inom ramen för uppdraget har vi kontaktat några andra lärosäten för att ta del av hur de organiserar högskolepedagogiskt stöd och liknande verksamheter. Vi valde att vända oss till Stockholms universitet och Karolinska institutet eftersom vi samarbetar med dem inom Stockholm trio, i några aspekter som direkt berör högskolepedagogiskt stöd, samt Chalmers, Luleå tekniska universitet och Sveriges lantbruksuniversitet eftersom dessa, tillsammans med oss och KI brukar klassas som nischade universitet eller fackhögskolor.

Nedan följer en mycket summarisk beskrivning över hur de organiserat till högskolepedagogiska stöd. Beskrivningarna är inte kvalitetssäkrade av de vi intervjuat och syftet är inte att ge en komplett bild utan att förmedla det vi uppfattat som huvuddragen vid respektive lärosäte. Eventuella missuppfattningar är helt vårt ansvar.

Luleå tekniska universitet, LTU

LTU har en enhet för högskolepedagogiskt stöd, HPC, placerad inom verksamhetsstödet. Idag arbetar ungefär ett dussin personer där. De är i huvudsak pedagoger och de har roller som pedagogisk utvecklare (åtta personer), respektive mediepedagoger, (tre personer). Några av de anställda är disputerade. Verksamheten består i huvudsak av ett dussintal kurser och ungefär dubbelt så många workshops. HPC arbetar också aktivt med stöd inom LTU:s meriteringssystem för lärare, som ansökan till att bli Excellent lärare. Verksamheten styrs av enhetschefen och av enhetschef för verksamhetsstödet. Det finns ingen styrgrupp eller någon annan formell koppling till "akademin" eller kollegiet. Verksamheten finansieras via basanslaget för utbildning. Kontakten och dialogen med institutionerna lyfts som central för verksamhetens utveckling.

Idag ger de totalt 12 kurser och ett smörgåsbord av workshops, där innehållet varierar över tid och kan påverkas direkt av de som ska delta, det vill säga program kan tas fram i dialog. LTU/HPC erbjuder en grundkurs i högskolepedagogik på 7,5 hp samt ytterligare en fördjupande 7,5 hp kurs som krävs för att få en högre tjänst vid LTU. HPC bestämmer själva om kursutbud och kursinnehåll. Det finns ungefär 25 förslag på workshops men det går att påverka dessa. I praktiken kan vem som helst inom LTU beställa en workshop men det är oftast någon av huvudutbildningsledarna. Det finns en sådan vid varje institution, som är ansvarig för respektive institutions samlade utbildningsutbud. Det förekommer att även kursansvariga beställer workshops.

Det finns pedagogiska utvecklingsmedel vid LTU men dessa finns på institutionsnivå. HPC har inga sådana egna medel.

Vi HPC sker en "inlåning" av aktiva lärare/forskare som enligt uppgift fungerar mycket bra. HPC "hyr in" sådana på mellan 5 % och 50 % och man försöker få fleråriga avtal för kontinuitet. HPC bedriver dock inte egen forskning, även om det förekommer att enskilda individer vid HPC deltar i forskningsprojekt.

Enheten var tidigare placerad vid institutionen för pedagogik men flyttade till verksamhetsstödet. I ett tidigare läge fanns förslag på att de på något sätt skulle "sitta ihop med"/vara direkt kopplade till kvalitetssystemet men dessa idéer omsattes aldrig i praktiken.

Sveriges lantbruksuniversitet, SLU

Inom den svenska högskolesektorn var SLU tidiga med att uppmärksamma och satsa på pedagogisk meritering, pedagogiskt stöd till lärare och krav på pedagogisk utbildning för lärare. Man var först, eller bland de första, med att kräva genomgången pedagogisk utbildning för att få högre tjänster, både vad avser grundutbildning och forskarhandledning.

För 20 år sedan lade SLU förhållandevis mycket resurser på högskolepedagogiskt stöd, inte minst på projektmedel som kunde sökas av lärare, både generellt och inriktat mot digitalt lärande.

Det högskolepedagogiska stödet är idag organiserat inom avdelningen för lärande och digitalisering inom verksamhetsstödet och finansieras, som resten av verksamhetsstödet, genom intern oh. Avdelningen består av två enheter, enheten för pedagogisk utveckling, EPU, respektive enheten för utbildningssystem och media. Vid den senare enheten arbetar man dock främst med tekniskt stöd. Totalt arbetar drygt 15 personer vid avdelningen inklusive administratörer. Detta motsvarar ungefär sex heltidsekvivalenter, inklusive it-pedagogik och en administratör. Till detta ska läggas två personer som arbetar med pedagogiskt stöd till forskarutbildning.

Det högskolepedagogiska stödet vid SLU består i huvudsak av ett drygt dussin kurser, som grund- och fördjupningskurs i högskolepedagogik, betygskurs (sedan 2008), utbildning för hållbar utveckling (sedan 2013), pedagogisk meritportfölj, forskningsanknuten undervisning och grund- och fördjupningskurs i forskningshandledning. Ett antal av kurserna ges på engelska. Betygskursen och kursen i hållbar utveckling ska man gå som fast anställd lärare vid SLU.

Utöver dessa kurser arbetar enheten även med seminarier och med rådgivning. Seminarier ges relativt ofta och ses som ett bra sätt att hålla en tät kontakt med lärarna. Prefekter men även enskilda lärare kan ansöka om rådgivning. Rådgivningen är fri för den som beställer och detta har fram till idag inte varit något problem, eftersom det inte varit så stor efterfrågan att det lett till resursproblem. Det finns också vissa projektmedel som kan sökas av lärare.

De som arbetar med högskolepedagogiskt stöd forskar i allmänhet inte själva. De är pedagogiska utvecklare, med ett tydligt fokus på att vara nära praktiken. Aktuell forskning om högskolepedagogik får de pedagogiska utvecklarna läsa in sig på. Man tar även in forskare inom området till vissa aktiviteter.

I viss mån styr "akademin" (eller kollegiet) över verksamheten via SLU:s utbildningsnämnd, UN, under ledning av prorektor, om de aktuella frågorna rör grundutbildningen, eller via forskarutbildningsnämnden, under ledning av en vicerektor om frågorna rör forskarutbildningen.

En speciell utmaning för SLU är att man har väldigt många disputerade anställda, i relation till antalet studenter. Detta innebär i sin tur att SLU har relativt sett få lektorer, få adjunkter men många forskare som deltar i undervisningen. För en mycket stor andel av de forskare som deltar i undervisning så utgör undervisningen en mycket liten del av arbetstiden. SLU har därmed relativt sett många "lärare" med mycket begränsad undervisningstid och relativt sett få lärare som har undervisning som sin huvudsakliga uppgift.

De som arbetar vid EPU saknar egna utvecklingsmedel eller annorlunda uttryckt saknar EPU/SLU personalresurser för att möjliggöra egen utveckling för de som arbetar med EPU. De har därmed mycket begränsade möjligheter att ta på sig nya uppdrag och utveckla ny verksamhet. Samtidigt menar enhetschefen att det är bättre att utbildningsnämnden förfogar över pedagogiska utvecklingsmedel, jämfört med att EPU skulle ha egna sådana medel som de beslutade om.

Sedan 2017 genomför SLU även en intern utbildningskonferens. Konferensen kan sägas ha flera syften men ett av dem är att lärare vid SLU ska kunna presentera och diskutera egna genomförda pedagogiska utvecklingsprojekt inklusive egen forskning riktad mot högskolepedagogiska frågor. Eftersom SLU införde ett system med Excellenta lärare ungefär samtidigt kan man säga att utbildningskonferensen i vart fall till en del ingår i strukturen för att underlätta den pedagogiska meritering som förutsätts för att bli utnämnd till Excellent lärare.

Avdelningschefen tror att det faktum att EPU gjorde en mycket stor insats under pandemin, ofta utanför "vanlig arbetstid", aktivt bidragit till att man idag har ett gott rykte, det vill säga lärarna märkte att de som arbetar vid EPU "bjöd till" under pandemin och detta uppskattades.

Chalmers

Chalmers har en institution, Institutionen för vetenskapens kommunikation och lärande, CLS, som till stora delar liknar ITM Lärande, i vart fall är Chalmers det lärosäte bland de kontaktade som liknar KTH mest när det gäller organiseringen av den verksamhet som utgörs av och är anknuten till högskolepedagogiskt stöd.

CLS består idag av fem avdelningar: fackspråk och kommunikation (20 personer), ingenjörsutbildningsvetenskap (10 personer), lärande och lärandemiljöer (18 personer), informationsresurser och vetenskaplig publicering (21 personer) respektive verksamhetsstöd (9 personer). De två första är "vanliga" forskande och undervisande enheter, de två följande utgör biblioteket och här arbetar bibliotekarier, bibliometriker och IKT-pedagoger. Inom enheten verksamhetsstöd arbetar systemutvecklare och administratörer med koppling till institutionens olika områden.

Vid CLS arbeta ett antal pedagoger med koppling till olika utbildningsområden. CLS "hyr" också in lärare/forskare från andra institutioner på 25 %. Inom CLS finns idag också 4,5 heltidsekvivalenter som arbetar med blended learning/e-lärande. CLS har inte personal med titeln pedagogiska utvecklare, det vill säga personer med pedagogisk profil som arbetar inom verksamhetsstödet med pedagogisk kompetens, utöver IKT-pedagogerna. Det finns två biträdande professorer, en vid respektive akademisk avdelning, vid CLS.

CLS ger ett antal kurser inom högskolepedagogik och blended learning/e-lärande och även seminarier/workshops. CLS har även uppdrag inom grundutbildningen att ge kurser inom högskolepedagogik och annat stöd till Chalmers lärare men de har också uppdrag att ge kurser för s.k. generella kompetenser inom ramen för flera av Chalmers olika program. CLS har haft en betydande roll i det initiativ inom Chalmers grundutbildning som går under namnet Tracks, där ambitionen är att få in tvärvetenskapliga kurser i utbildningsprogrammen, inklusive inslag om pedagogik.

Uppdrag till CLS och lärosätesövergripande ansvar är tydligt formulerade och sker genom årliga beställningar till CLS. All verksamhet vid CLS som är lärosätesövergripande finansieras via avlyft inom grundutbildningsanslaget.

Besluts- och ansvarsstrukturen är sedan de blev en stiftelse enkel på Chalmers med en tydligare beslutsordning än många andra lärosäten. I detta fall är det vicerektor för utbildning som "styr" det högskolepedagogiska stödet vid CLS. Till sin hjälp har vicerektor för utbildning en senior rådgivare vid rektorsstaben. Vicerektor för utbildning formulerar årliga uppdrag för all verksamhet vid CLS som inte är forskning. Det finns även en ledningsgrupp för grundutbildning, som bereder frågor som vicerektor arbetar med. Vicerektor för utbildning gör sedan, efter beredning i ledningsgruppen för

grundutbildning, avlyft inom grundutbildningsanslaget för all verksamhet vid CLS som inte är forskning.

Karolinska institutet, KI

Det högskolepedagogiska stödet vid KI är idag organiserat inom enheten för Undervisning och Lärande, UoL. Enheten är en del av verksamhetsstödet placerad direkt under rektor men där rektor har delegerat chefsansvaret för enheten till universitetsdirektören. Enheten var tidigare en del av institutionen för lärande, information, management och etik, LIME.

UoL består idag, förutom verksamhetsstöd, av fyra grupper; pedagogik i verksamhetsintegrerat lärande, högskoleförlagd pedagogik, digitalt lärande respektive kontinuerligt lärande och professionell utveckling. Enheten har ca 50 anställda hyfsat jämt fördelat mellan grupperna. Enheten har en verksamhetschef, "vanlig chef", och en professor på deltid.

Verksamheten vid UoL:s kan idag delas in i tre delar, dels en del som arbetar med generellt högskolepedagogiskt stöd, en annan del som utgörs av stöd till pedagogik för verksamhetsförlagd utbildning och en tredje del som stöd till IKT-pedagogik.

Även om UoL är en del av verksamhetsstödet vid KI kan enheten utlysa lektorat. Den forskning som professorn vid UoL bedriver sker dock inom ramen för verksamheten vid LIME där professorns forskargrupp finns.

UoL har ett antal högskolepedagogiska kurser, ett stor antal seminarier och workshops, bland annat inom ramen för det som de kallar "stepping stones" (som är en form av meritering inom pedagogik vid KI, inriktad mot de som arbetar inom regionen, som vi tolkar det). Vid enheten finns pedagogiska utvecklare med inriktning mot alla tre områden, generell högskolepedagogik, praktisk undervisning/verksamhetsförlagd praktik respektive IKT/digitalt lärande. Flest pedagoger finns inom IKT-gruppen.

UoL har även en aktiv och stödjande roll i relation till KI:s pedagogiska akademi. Detta initiativ startade 2012. KI använder inte funktionen excellent lärare men genom att meritera sig inom pedagogik kan man bli antagen till KI:s pedagogiska akademi, som därmed har en liknande funktion. UoL är inte inblandade i bedömningen av om en sökande uppfyller kraven för att bli antagen till den pedagogiska akademien men UoL ansvarar för stödjande verksamhet för lärare som vill meritera sig för att kunna bli antagna.

UoL är även tydligt kopplade till KI:s kvalitetssystem. Professorn vid UoL var den som tog fram riktlinjerna för den utvärderingsenhet som idag ansvarar för delar av kvalitetssystemet för utbildning inom KI.

Även om UoL är organiserat inom verksamhetsstödet kommer finansieringen från grundutbildningsanslaget, från forskningsanslaget och från regionala medel. De delar som utgörs av högskolepedagogiskt stöd till KI:s lärare finansieras av grundutbildningsanslaget och beslutas av kommittén för utbildning, KU, under ledning av vicerektor för grundutbildning. Dessa medel kommer tillsammans med uppdrag till UoL. På motsvarande sätt bereder och beslutar kommittén för utbildning på forskarnivå (KFU) om medel till UoL för kurser och annan verksamhet som riktar sig mot doktorander, inklusive uppdrag inom dessa områden.

KI har ett råd för högskolepedagogiska frågor och ett annat råd för samverkan med regionen och de delar av UoL:s verksamhet som berör regionen. Verksamhetschefen vid UoL är föredragande i rådet

som behandlar högskolepedagogiska frågor och chefen betonar vikten av närhet till undervisande personal för enhetens verksamhet.

Under diskussionerna med såväl verksamhetschefen som professorn understryks, på olika sätt, verksamhetens dubbla natur, å ena sidan att erbjuda ett lärarnära pedagogiskt stöd för att uppfattas som relevant för praktiken för den undervisande personalen, å andra bedriva egen forskning inom området för att uppfattas som relevant ur ett mer akademiskt perspektiv.

Stockholms universitet, SU

Vid SU finns idag Centrum för universitetslärarutbildning, CeUL, som med motsvarande uppgifter som andra lärosätens högskolepedagogiska stöd. CeUL är placerat under institutionen för pedagogik och didaktik men är organiserat som ett virtuellt centrum. CeUL omsätter ungefär 20 mnkr per år och har ett litet kansli bestående av en föreståndare på deltid, två personer som arbetar med administrativt stöd och en kommunikatör. I övrigt knyts forskare från olika institutioner till verksamheten via årliga uppdrag på del av sin arbetstid. Syftet med avtalen är att skapa tydlighet och bra planeringsförutsättningar för alla inblandade. Grundidén är att de som arbetar vid CeUL också ska vara aktiva forskare inom pedagogik eller annan verksamhet som är direkt relevant för utvecklingen av universitetslärarrollen. Avtal skrivs med aktuell institution ofta med en planering på ett – tre år. Föreståndaren har ett treårigt uppdrag som kan förlängas. CeUL leds av en styrelse där prorektor är ordförande och med representanter från bland annat alla vetenskapsområden och finansieras i huvudsak av Gru-medel

Verksamheten består till 50 % av kurser och workshops (där de som är ansvariga alltså ofta kan vara aktiva forskare vid någon av SU:s institutioner som har uppdrag inom CeUL), till ungefär 25 % digitalt lärande och i övrigt bedrivs en del externt finansierade projekt men man arbetar även med ett nyhetsbrev och inom ramen för Stockholm trio och bedriver även samverkan.

Institutionerna vid SU har även rätt till tio timmars konsultation från CeUL. Detta används systematiskt av vissa institutioner, andra gör det inte. Den verksamheten finansieras med rektorsmedel. Utöver dessa ”fria timmar” kan institutioner köpa ytterligare konsultation. CeUL fungerar här i huvudsak som mäklare, det vill säga de identifierar den/de personer inom SU med lämplig kompetens som har möjlighet att bidra till respektive institutions önskemål.

CeUL för även andra förfrågningar från institutioner, typ ”kan ni hjälpa oss med det här”? När det kommer sådana förfrågningar sätter man samman en grupp eller identifierar en person som har relevant kunskap om just den frågan. Det kan också vara så att någon lärare/forskare på SU genomför ett (forsknings-)projekt om en särskild fråga, säg hur man genomför digitala workshops för mer än 20 personer, som sedan blir utgångspunkt för moment i kurser eller där resultaten sprids genom andra workshops inom SU.

Pandemin avslöjade att SU hade brister inom ”it-pedagogik” och stöd för digital undervisning. Idag arbetar 14 personer med it-pedagogik och digitalt lärande, dock inte inom CeUL, och digitalt lärande är en del av alla annan pedagogisk utveckling.

SU har inte har något system för ”excellenta lärare” eller motsvarande. Det finns inte någon ”meriteringstrappa” för lärare vid SU och därmed heller inte någon tanke på att det högskolepedagogiska stödet/CeUL ska utgöra en resurs i det hänseendet.